

**A Magyar Nemzeti Levéltár
Országos Levéltára
2012. évi szakmai beszámolója**

Magyar Nemzeti Levéltár

Tartalomjegyzék

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
I. ILLETÉKESSEGI GYŰJTŐTERÜLETI TEVÉKENYSÉG	5
II. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS	6
1. Iratátvétel	7
2. Iratvásárlás, ajándékozás, letét, védettség	9
III. ÁLLOMÁNYVÉDELEM	9
1. Általános tevékenység	9
2. Állományellenőrzés	10
3. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)	10
4. Dobozolás, savmentes palliumba helyezés	11
5. Restaurálás	12
6. Kötészeti segédletkészítés	12
IV. LEVÉLTÁRI NYILVÁNTARTÁSOK	13
V. RENDSZEREZÉS, RENDEZÉS	15
VI. SELEJTEZÉS	16
VII. SEGÉDLETKÉSZÍTÉS	17
VIII. KUTATÓ- ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT	19
1. Kutatószolgálat	19
2. Ügyfélszolgálat	23
IX. TUDOMÁNYOS MUNKA, KONFERENCIÁK, KIADVÁNYKÉSZÍTÉS, KIADÓI TEVÉKENYSÉG	23
X. KÖZMŰVELŐDÉS ÉS TUDOMÁNYOS KÖZÉLET	26
XI. KÖNYVTÁRI MUNKA	30
XII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	31
XIII. E-LEVÉLTÁR	34
XIV. VEZETÉS, ÜGYVITEL, KÉPZÉS, TOVÁBBKÉPZÉS	36

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A 2012. év – a 2011-es évhez hasonlóan – jelentős változásokat hozott a Magyar Országos Levéltár (MOL) életében.

A 2012 év elején végrehajtott csoportos létszámleépítés miatt az intézményvezetésnek teljes egészében újra kellett gondolnia a korábbi években kialakított szempontrendszer szerinti munkavégzést. A kisebb költségvetés miatt bizonyos területeken korlátozásokat voltunk kénytelenek bevezetni.

A kutatószolgálat működése a MOL számára kiemelt feladat, azonban a három kutatóterem fenntartása komoly erőfeszítést igényel, így sajnos az alacsonyabb költségvetési támogatás miatt hétfői napokon kénytelenek voltunk a kutatótermeinket zárva tartani. Ezt azzal igyekeztünk ellensúlyozni, hogy nagyobb hangsúlyt fektettünk az adatbázisépítési és digitalizálási munkákra, amelyek eredményeit a honlapon is közzé tettük. Tapasztalataink szerint egyre nagyobb a kutatói igény és érdeklődés a távolról is elérhető kutatási lehetőségek iránt. 2010 és 2012 között a digitalizált tartalmaink száma a korábbi évekhez képest megduplázódott, így ma már meghaladja a másfél millió felvételt. Kiemelendő, hogy a hagyományos papíralapú iratok digitalizálása mellett megkezdtük az MSZMP iratanyagában található hanganyagok digitalizálását is. A nagyon rossz állapotú orsós hangszalagok megmentésével már nem lehet tovább várni, fennáll a veszélye az anyagok teljes pusztulásának. Ezzel párhuzamosan jelentősen csökkent a mikrofilm másolatok készítése, amely részben a nyersanyagok magas költségének, részben pedig a létszámcsökkenésnek tudható be. Az adatbázisépítésben is jelentős előrelépést tettünk, mind az adatbázisok száma, mind pedig a felvett rekordok száma megnövekedett.

A szűkösebb erőforrások miatt a munkavégzést a hagyományos levéltári területekre (dobozolás, raktári jegyzék készítés, rendezések) koncentráltuk, így itt a tervezetthez képest komolyabb eredményeket értünk el.

A 2011-es évről áthúzódó legnagyobb horderejű munka a minősített iratokkal kapcsolatos jegyzékkészítés volt, amely a felülvizsgálati feladatokból adódóan az 1945 utáni iratórző főosztályok jelentős kapacitásait kötötte le. A 2009. évi CLV. törvény a minősített adat védelméről 39. § (3) bekezdése szerint el kellett készíteni a nemzeti minősített adatokat tartalmazó iratok jegyzékét. Az 1979. december 31. után keletkezett anyagok átvizsgálását és a minősített anyagok jegyzékelését a MOL 2012-ben befejezte, illetve elkezdődött a felülvizsgálatra jogosult szervek számára az iratanyagok előkészítése és a felülvizsgálat számára való hozzáférhetővé tétele. A törvény alapján a szervek 2013. június 30-ig kötelesek elvégezni a felülvizsgálatot, így a 2013. év első félévében ez további feladatot jelent az intézmény számára.

A kisebb létszám és az erőforrások hiánya a leginkább az iratátvétel mennyiségi mutatóiban jelentkezett. Ennek egyik oka, hogy sor került olyan iratanyag átvételre, ahol darabszintű ellenőrzésre volt szükség (Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár), illetve munkatársaink jóval kisebb mértékben tudtak segíteni a közfeladatot ellátó szervezeteknek az előkészítésben. Jelentősen csökkent az iratkezelés ellenőrzések száma is, az elvégzett ellenőrzések elsősorban a selejtezések felülvizsgálatára irányultak.

Az Elektronikus Levéltár Projektben az év meghatározó feladata a gépteremépítés előkészítése és lebonyolítása, illetve az infrastruktúra beszerzés lebonyolításában való részvétel volt. A gépteremépítés a MOL óbudai épületében sikeresen befejeződött, az infrastruktúra beszerzésére két sikeres eljárást bonyolítottunk le, a közös konzorciumi eljárás pedig október 18-án a T-Systems-szel kötött szerződéskötéssel zárult. Megtörtént a digitalizáló eszközök beszerzése és üzembe állítása is. Részben elkészültek az elektronikus levéltár szakmai megalapozását szolgáló levéltári termékek, az adatvagyon-felmérés és a levéltári névtér. Elkészült a MOL elektronikus levéltári mikroszájtja. Az irányító hatósággal

történt előzetes egyeztetés alapján az Elektronikus Levéltár megvalósítására szolgáló támogatási szerződés határidejét 2013. március 31-ről szeptember 30-ra módosítjuk.

Az intézmény vezetése komoly erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a levéltár társadalmi ismertsége és a tudományos közéletben való elfogadottsága növekedjen. Jelentősen megnövekedett a médiában és a nyomtatott sajtóban való megjelenésünk is. A nehézségek ellenére is tovább folytattuk a közművelődési munkát és az ebből származó bevételi lehetőségeket igyekeztünk kihasználni. Együttműködési megállapodást kötöttünk, illetve előkészítettük az aláírást több felsőoktatási intézménnyel. Aláírtuk a megállapodást a Kodolányi János Főiskolával, az előkészítés alapján pedig hamarosan aláírásra kerül sor a Miskolci Egyetemmel, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel és az ELTE Állam- és Jogtudományi Karával..

A nemzetközi kapcsolataink építésében jelentős problémát okozott, hogy a költségvetésünkben nem volt fedezet a nemzetközi szervezetek tagdíjainak fedezésére és az utazási költségeket is nagy nehézségek árán tudtuk előteremteni.

Az intézmény működtetése szempontjából az előző évekhez hasonlóan súlyos gondot jelent az épületek felújítása és a karbantartási munkák elvégzése. 2012-ben is kizárólag az életveszély-elhárításra volt módunk, így az épületek műszaki állapota tovább romlott. Jelentős előrelépés azonban, hogy a Hess András téri épületünk üzemeltetése a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt-vel kötött megállapodásunknak köszönhetően kiszámíthatóvá vált.

2012 elején nem voltak tervezhetők a megyei levéltárak beolvasásával kapcsolatos feladatok. 2012 második felében a főigazgató és a gazdasági igazgató munkaidejének jelentős részét az ehhez kapcsolódó egyeztetések és feladatok tették ki. 2012. október 1-jével létrejött a Magyar Nemzeti Levéltár, amelynek működtetésére pénzügyi fedezetet nem kaptunk. A meghozott intézkedéseknek, illetve az év első felében folytatott fegyelmet gazdálkodásának köszönhetően azonban a Magyar Nemzeti Levéltár működésének zavartalansága biztosítva volt.

A fenntartó minisztérium vezetőivel jó kapcsolatot alakítottunk ki. Gyimesi Endre miniszteri biztosi megbízását a miniszter 2013 májusáig meghosszabbította. Miniszteri biztos úr különösen a megyei levéltárak integrációjában vállalt jelentős szerepet. A minisztérium vezetői közül Réthelyi Miklós miniszter, L. Simon László kultúráért felelős államtitkár és Hammerstein Judit helyettes államtitkár is látogatást tett a MOL-ban. A Közgyűjteményi Főosztály illetékes képviselőivel 2012-ben is rendszeres és jó munkakapcsolatunk volt.

Az intézmény biztonsága jó, az együttműködés a Kulturális Örökségvédelmi Kht. képviselőivel zavartalan volt.

Részt vettünk az Országos Közgyűjtemények Szövetsége (OKSZ) munkájában, ez az egyetlen olyan érdekképviseleti formáció, amelyben a MOL intézményként tag. A szakmai véleményünket elsősorban az OKSZ keretein belül és tolmácsolásában tudjuk megjeleníteni a fenntartó és a jogalkotó irányában.

Az érdekképviseletet ellátó reprezentatív szakszervezeti csoporttal és a Közalkalmazotti Tanáccsal az intézmény vezetése lehetőségeihez mérten minden előírt témában konzultált és elvégezte a szükséges egyeztetéseket.

A MOL szakmai elismerését, a Pro Archivo Regni-díjat 2012-ben nem adtuk ki. A kimagasló tudományos tevékenység elismerésére alapított Ember Győző Díjban Fazekas István bécsi levéltári delegátus részesült.

I. ILLETÉKESSÉGI GYŰJTŐTERÜLETI TEVÉKENYSÉG

A kormányzati szerkezetátalakítás nyomán a 7. főosztályra továbbra is jelentős többletfeladat hárult. A megszűnő és megalakuló szervekre vonatkozó jogszabályok figyelése, az átalakuláshoz kötődő iratátadások, iratátvételek nyomon követése feszített munkát követelt. Ez a munka folytatódik 2013-ban is, tekintettel az újonnan alakuló szervek iratkezelési rendszerének kialakítására.

Az 1316/2010. (XII. 27.) Korm. határozat alapján a Magyar Országos Levéltár illetékességébe tartozó közalapítványok működésének felülvizsgálata, átalakítása és esetleges jogutód nélküli megszüntetése miatt továbbra is szükséges volt az érintett közalapítványok maradandó értékű iratanyagának felmérése, a szervek közötti iratátadás-átvétel nyomon követése, a jogutód szervekkel való kapcsolat felvétele.

Kiemelt feladatunknak tekintettük, hogy a közirat-képző szerveknél még kint levő 1945 előtti, illetve 1990 előtt keletkezett maradandó értékű iratok felmérése – az illetékes iratörző főosztályokkal együttműködve – megtörténjen, és az újabb felmérést követően a 2008-ban felmért iratanyagok mellett ezen iratok ütemezett beszállítása is megkezdődhessen. Ennek első fázisa, az 1945-1990 közötti szervek jegyzékbe foglalása az 5. és a 7. főosztály együttműködésével megtörtént. Az 1945 előtt keletkezett iratanyagok esetében az azt keletkeztető minisztériumok átadásra előkészítő munkájára van szükség.

A 335/2005. Korm. rend. módosítása nyomán a közfeladatot ellátó szerveknek 2011. december 31-ig kellett átvezetni az abban foglalt előírásokat. Ennek ellenőrzése, valamint a központi államigazgatási szervek összevonása nyomán elkészítendő új iratkezelési szabályzatok véleményezése 2012-ben is jelentős többletfeladatot jelentett a 7. főosztály számára. Az év folyamán 99 szerv iratkezelési szabályzatát és irattári tervét vizsgáltuk meg, ami során a főosztály 121 ügyiratot intézett el.

2012-ben kiemelt feladataink között szerepelt a Magyar Országos Levéltárban 2012. január 1-jével bevezetendő új iratkezelési szabályzat alkalmazásának nyomon követése, ellenőrzése, a felmerülő problémák megoldása, az esetleges korrekciók elvégzése. 2012-ben fenntartói elvárás volt a MOL szerkezeti struktúrájának optimalizálása, szervezeti egységek összevonása. Ezekre való tekintettel elkészült a Szabályzat módosításának tervezete, amely 2013-ban bevezetésre kerülhet.

2012 második felében új feladatként kaptuk a minisztériumi irattári tervek maradandó érték szempontjából történő felülvizsgálatát. 2012 végén személyes egyeztetésen kezdeményeztük a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Kormányirodánál a KIM minta iratkezelési szabályzat „kötelezően ajánlott” irattári terve általános részének felülvizsgálatát, amit 2013-ban a Kormányirodával, illetve a KIM más főosztályaival együttműködve kívánunk elvégezni. A köziratok maradandó érték vizsgálata általános szempontjainak kidolgozása az iratátvételi és selejtezési ellenőrzések tapasztalatainak gyűjtésével folyt.

2012-ben átfogó iratkezelési ellenőrzést nem terveztünk, az illetékességi körünkbe tartozó közfeladatot ellátó szervek iratátadásai, illetve selejtezései során végeztünk célellenőrzéseket, és ennek során mélyebb iratértékeléseket végeztük. Célunk az, hogy az iratátvételek és a selejtezések a maradandó érték vonatkozásában differenciáltabban történjenek a megszerzett tapasztalatok alapján.

Az év elején befejeződött a Magyar Országos Levéltár illetékességi körébe tartozó iratképző szervek elektronikus adatvagyon felmérése, és javarészt az ellenőrzési jegyzőkönyvek ügyiratai is lezárásra kerültek. A munkatársak ágazati elemzéseket készítettek a felmérés eredményei alapján. A felmérésről készült tanulmányt a Magyar Levéltárosok Egyesülete szegedi vándorgyűlésén és a Fiatal Levéltárosok Egyesületének vándorgyűlésén is bemutattuk.

2012-ben a 2011. évi terv szerint 1 szerv (1 alkalom) iratkezelési ellenőrzése történt meg, és 6 korábbi ellenőrzés ügyiratát sikerült lezárni. Az elektronikus adatvagyon felmérés során 14 szervezet (14 alkalom) ellenőriztünk, és az áthúzódó ügyek miatt 80 ügyiratot intéztünk el. A nem tervezett ellenőrzések során 55 szervnél 106 alkalommal tettünk látogatást.

Nagyobb szabású selejtezés a Magyar Államkincstárnál, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál, az Országos Rendőr-főkapitányságnál, és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságánál, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalnál, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál, az Alkotmányvédelmi Hivatalnál, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál és az Információs Hivatalnál volt. 2012-ben a 7. főosztály a selejtezések záradékolása során 60 szerv 1351 jegyzőkönyvét ellenőrizte, és 279 ügyiratot intézett el.

A 4. Gazdasági Szervek Főosztálya a levéltári törvény 17. §. (1) bekezdése értelmében rendszeres kapcsolatot tartott a Magyar Nemzeti Bankkal. A levéltári törvény 32. §. (3) bekezdése értelmében rendszeres kapcsolatot tartott a tartósan állami tulajdonú részesedéssel működő gazdasági társaságokkal is. Figyelemmel kísérte az illetékességi körbe tartozó, az év során felszámolt, végelszámolt cégek kint lévő iratainak sorsát, valamint a privatizált vállalatok állami időszakban keletkezett, maradandó értékű iratait. Folyamatos kapcsolatot tartott az iratórzó cégekkel. Nem tervezett feladatot jelentettek a csődtörvény 51. §-a alapján jelentkező, felszámolás alatt lévő vállalatok, valamint az e-adatvagyon felméréssel kapcsolatos helyszíni ellenőrzések, illetve személyes interjúk.

A 4. főosztály munkatársai az év folyamán 43 selejtezési jegyzőkönyvet bíráltak el, valamint 12 iratkezelési szabályzatot és irattári tervet véleményeztek. 50 alkalommal 35 szerv (iratórzó) ellenőrzését végezték. Ebből 3 alkalom e-adatvagyon felmérés volt, amelyben a 16. főosztállyal működtek együtt. A tervhez képest elmaradt 8 szerv ellenőrzését a 2013. évi munkatervbe felvették, ám két szerv esetében nem valószínű a siker jövőre sem: ROXBORO Kft. (iratórzó), GE Hungary Kft.(TUNGSRAM).

Az intézményi illetékességi gyűjtőterületi munka mutatói, 2009–2012

Tevékenység	2009		2010		2011		2012	
	IV.	VII.	IV.	VII.	IV.	VII.	IV.	VII.
	főosztályok együtt							
Ellenőrzött szerv	31	145	22	135	44	198	35	70
	176		157		242		105	
Ellenőrzési alkalom	52	190	42	192	64	210	50	121
	242		234		274		171	
iratkezelési szabályzatok, irattári tervek véleményezése	19	176	9	193	11	159	12	121
	437		202		170		133	
sejtezési jegyzőkönyvek felülvizsgálata	68	2262	62	1056	46	456	43	1351
	2330		1118		502		1394	

II. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS

Az illetékességi körben történő iratátvétel a tárgyév folyamán jelentősen elmaradt a tervben előirányzottaktól, a tervezett iratmennyiség (875,23 ifm) a gyűjtőkori gyarapodással együtt több mint a kétszerese a megvalósultnak (413,899 ifm). Ennek oka elsősorban az, hogy az iratátadó szervek – többnyire személyi kapacitás hiányára, illetőleg más okokra hivatkozva – nem tudták előkészíteni az iratokat. Számos esetben ugyanakkor az átadás-átvétel folyamatos, de két átvétel átcúszik 2013 elejére. Az iratátvétel mennyiségi adatainak csökkenése az átgondoltabbá maradandó érték vizsgálatából adódik.

Fő célunk – az iratátvételi stratégiában foglalt prioritásoknak megfelelően – 2012-ben is az iratképzőknél még kint lévő, 1990 előtt keletkezett kormányzati és törvénykezési iratanyag átvétele volt, miután még jelenleg is számos szervnél található több évtizedre visszanyúlóan maradandó értékű iratanyag. Ugyanakkor folytattuk a 15 évnél régebben keletkezett, levéltárárett iratanyagok átvételét is. Törekedtünk arra, hogy az iratátvételek során tervszerűen csak teljes, lezárt évköröket, illetve rendezett, jegyzékelt, maradandó értékű iratanyagot vegyünk át. A mikrofilmtár állományának gyarapodása is elmarad a korábbi, legalább félmillió felvételtől. Összességében a különböző jogcímenek átvett irategyüttesek mennyisége a tavalyi évhez képest jelentősen, több mint a felével csökkent: a levéltár állománya 413,899 (2011: 880,48; 2010: 779,33; 2009: 934,929; 2008: 3569,174; 2007: 2075,95) iratfolyóméterrel gyarapodott.

Főosztály	MOL-OL állományon kívülről/kívülre		Osztályok között	
	Gyarapodás	Fogyás	Gyarapodás	Fogyás
1.	(2011: 2,88) 0,1 ifm			
2.	(2011: 14,49) 14,33 ifm + 69209 db			
3.	(2011: 15,40 + 1441) 41,87 ifm + 241 db			
4.	(2011: 159,48 + 11) 54,033 ifm + 5 db			
5.	(2011: 400,38 + 4) 263,195 ifm			
6.	(2011: 304,03) 40,371 ifm			
Gyarapodás	(2011: 880,48) 413,899 ifm + 69458 db			

1. Iratátvétel

Az 1. főosztály, mivel az Országgyűlés Hivatalától a tervezett 2011. évi törvények hiteles példányát (0,5 ifm) nem tudta átvenni, egyedül az Alaptörvény példányával (0,1 ifm) gyarapodott.

A 2. főosztály - a 7. főosztállyal szorosan együttműködve - a kormányzati szervek 1945 előtt keletkezett, még levéltári őrizetbe nem került iratanyagának (elsősorban a Belügyminisztérium, Pénzügyminisztérium 34,50 ifm) felmérését, átvételének előkészítését és lehetőség szerinti átvételét tervezte. Ez nem valósult meg, helyette a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivataltól vette át az 1945 előtti jogelőd, mezőgazdasági kísérleti intézmények iratanyagát 0,56 ifm terjedelemben. A tárgyévben esedékessé vált MOL 1997. évi iratainak átvétele megtörtént, azonban a mennyiségi adatok (3,83 ifm) a tervezettől (6,48 ifm) elmaradtak, ugyanis a korábbi gyakorlattal ellentétben, nem a MOL teljes irattári anyaga, hanem csak a maradandó értékű része került levéltári állományba. Ezenkívül a Gazdasági Hivataltól és a Könyvtártól régebbi kintlévőségeket is átvett. Egy magánszemélytől szintén illetékességből vette át a főosztály – őrzési díj fizetése ellenében – a Miniszterelnökség Szociálpolitikai osztály „G” csoportjának töredékesen fennmaradt iratanyagát. Kiemelt

feladatként megtörtént a Politikatörténeti Intézet és Szakszervezeti Levéltárban található 1945 előtt keletkezett köziratok átvétele, mintegy 8,82 ifm terjedelemben.

A 3. főosztály összesen 41,87 ifm, iratanyaggal, 188 db fényképmásolattal, 25 db digitális másolattal és 31 db középkori oklevéllel gyarapodott. Kiemelendő ebből a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete iratanyaga, ill. az Országos Társadalombiztosító Intézet székház építésére vonatkozó iratok. Dr. Kocsis Máté, Budapest VIII. kerület polgármesterétől Józsefváros új címerét vette át, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Műtárgyfelügyeleti Irodájától pedig török és bolgár vonatkozású iratokat vett át, melyeket korábban a NAV a határon foglalt le. A Pest Megyei Levéltártól vett át különféle Szilágy megyei jegyzőkönyveket és egyéb iratokat.

A 4. főosztály összesen 54,033 ifm, 4 lap és 1 füzet terjedelemben vett át iratot különböző szervektől és iratórzöktől. A tervezetthez (131,66 ifm) képest ez jelentős elmaradás. Több átvétel ugyanis nem valósult meg, ezek részben előkészítés alatt állnak és a 2013. év elején megtörténnek, részben az átadó fél magatartása miatt megakadtak. Ugyanakkor terven felüli átvételre is sor került. A főosztály őrizetében lévő iratanyag többek között a Kábelgyár Rt., a Cement- és Mézsművek, a VILATI Automatika Vállalat (Navigátor Rt.), Lampart Budafoki Zománc Kft. és jogelődjei, a Villamosszigetelő és Műanyaggyár (VSZM Kft.), a MERT Minőségi Ellenőrző Rt., a MALÉV Zrt., a Gabona Tröszt, a Malomipari Kutatóintézet (Malomkutató Kft.) és a Pénzjegynyomda irataival gyarapodott.

Az 5. és 6. főosztály – a 7. főosztállyal szorosan együttműködve – továbbra is a minisztériumoknál őrzött, 1990 előtt keletkezett iratok átvételére helyezte a hangsúlyt. Az 5. főosztály gyarapodása 15 iratátadó szervtől összesen 263,195 ifm, a tervezett mennyiségnél (434,09 ifm) jelentősen kevesebb. A gyarapodás kiemelkedő tételei: Igazságügyi Minisztérium, Külügyminisztérium, Legfőbb Ügyészség, Országgyűlés, Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat, SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság, Horn Gyula miniszterelnök, Antall József miniszterelnök, Marosán György államminiszter, Nemcsók János „Balaton környezet” politikai államtitkár iratai. Budapest Főváros Levéltárától átvette a Miniszterelnökség budapesti kirendeltségének iratait. Kiemelt feladatként megtörtént a Politikatörténeti Intézet és Szakszervezeti Levéltárban található köziratok átvétele, mintegy 16,8 ifm terjedelemben.

A 6. főosztály összes gyarapodása 40,371 ifm volt, amely a tervezett mennyiségnek (268 ifm) csak töredéke. Az átvett iratanyagok közül jelentősebbek: a Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság, az Országos Mezőgazdasági Fajtakísérleti Intézet és a Központi Statisztikai Hivatal népszámlálási iratai.

A 16. főosztály közreműködésével átvettük a Legfőbb Ügyészség Büntető Ügyviteli Rendszer adatállományát 1994-1995 0,1 GB, a Központi Statisztikai Hivatal 1890. évi népszámlálási adatait 1 GB, valamint a Magyar Kulturális, Tudományos és Tájékoztatási Központ Levéltári Intézetétől az Oroszországi Állami Katonai Levéltárban (RGVA) őrzött m. kir. belügyminisztériumi államrendészeti kartonokról készült digitális másolatokat 1 GB méretben. Az Oral history gyűjtemény 26 téma- és életútinterjúval gyarapodott, részben a Magyar Országos Levéltár iratanyagához kapcsolódva (állami gondozott, ORFK ifjúságvédelem, művelődés témában). Az állaghoz tartozó fényképgyűjteményünk 81 fényképpel gyarapodott.

A MOL-ban őrzött levéltári anyag 2012. december 31-én 82 805,692 (2011: 82 391,793; 2010: 81 511,313; 2009: 80 731,983; 2008: 79 797,054; 2007: 76 227,88; 2006: 74 151,93) iratfolyóméter volt.

A Mikrofilmtárban az összes gyarapodás 341 100 db felvétel volt, ebből a MOL filmlaborában saját állományról 102 850 db felvétel készült. Külső előállítással készült a Külügyminisztérium által a külügyminisztériumi iratokról 172 800 db, a Finanz und

Hofkammererarchiv anyagáról 48 600 db és a Camerale Ungarn iratairól 16 800 db felvétel is. A Filmtár 2012. december 31-i állománya 71 161 952 (2011: 70 820 902; 2010: 70 114 008; 2009: 66 769 299; 2008: 65 738 063; 2007: 64 754 285) felvétel volt.

2. Iratvásárlás, ajándékozás, letét, védettség

A 3. főosztály az igényeknek megfelelően végezte a magánosok által ajándékozásra, vételre felkínált iratok átvételét, rendszeresen figyelte a legfontosabb kb. 10 antikvárium aukción kívüli kínálatát. Az átvett és az antikváriumokban feltárt, illetve aukciókon szereplő, a levéltári területet érintő iratok becslését is elvégezte. (A becsléssel, vásárlással, ajándékozással, letéttel kapcsolatos ügyek száma 142 db.) Az igényeknek megfelelően szakvéleményt készített a KÖH (később Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodásai és Szolgáltatási Központ), illetve magánosok számára is. Kezdeményezte a védendő iratok védelési eljárását.

Az iratgyarapodás tételes jegyzékét a magyarországi közlevéltárak iratgyarapodásáról készült kiadvány tartalmazza (a levéltár honlapján lesz elérhető, várhatóan 2013 májusában).

III. ÁLLOMÁNYVÉDELEM

1. Általános tevékenység

A tárgyévben is kiemelten kezeltük a megelőző állományvédelmet. Ennek egyik fontos szempontja a raktári őrzési feltételek javítása, melynek érdekében 2009 óta bővítjük a raktári adatgyűjtő rendszert, illetve elvégezzük az adatok kiértékelését, amik belső hálózaton elérhetők. Különböző beavatkozásokat végeztünk a körülmények javítása érdekében, tárgyévben a Hess András téri épület raktáraiban a nem megfelelő, illetve hiányzó függönyök helyére megfelelő méretű, fény és részben hőmérséklet csökkenést is segítő sötétítőfüggönyöket varrattunk (61 db).

2011-ben elkészült egy web-bázisú elektronikus rendszer (szoftver), amely egy részletes kérdőíven alapuló raktárfelmérő adatlap, a programozás azonban pénzhiány miatt nem folytatódott, jelenleg bemutató verziója készült el. Befejeztük a levéltár mindhárom iratórzó épületében a kiemelt feladatként megjelölt, Holland Nemzeti Levéltárban kidolgozott módszer (UPAA) szerinti állományvédelmi felmérést. A módszer alapján holland-magyar együttműködésben először 2001 – 2003-ban mértük fel a raktárainkban őrzött iratanyag állapotát kutathatósági szempontból. Az adatok elemzése még folyamatban van, de a kritikus károsodási típusok, ahol nagymértékű volt a változás (iratok savassága, tintamarás), az összesített számadatokból már látszanak. Ezek kezelésére kellene a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetni, természetesen más szempontok figyelembe vételével is (kutatottság, forrásérték stb.).

A szintén kiemelt feladatként megjelölt RESTINFO fejlesztése az E-levéltár tenderének elhúzódása miatt elmaradt, 2013-ban kerül rá sor.

Az előző évek gyakorlatának megfelelően 2012-ben is komoly feladatot jelentett a kiállításokhoz kapcsolódó állományvédelmi tevékenység. A házi kiállítás bontása és új felépítése mellett 10 belföldi és 2 külföldi helyszín ellenőrzését, dokumentumok állapotleírását kísérését végeztük el.

A levéltári törvény előírásainak megfelelően intézményen belül, az illetékességi körünkbe tartozó szerveknek és külső megkeresésre szaktanácsot adtunk állományvédelmi kérdésekben.

2. Állományellenőrzés

A Holland Nemzeti Levéltár által kidolgozott módszer alapján, 2010-ben kezdtük meg a raktárainkban őrzött iratok állapotának felmérését. 2012-ben az óbudai raktárak felmérésével fejeztük be ezt a munkát. A teljes levéltári anyagból statisztikai számításokkal mintákat jelöltünk ki, azok állapotát egyenként megvizsgáltuk és a tapasztalatokat számítógépen rögzítettük. Egy speciális szoftver dolgozta fel az adatokat, melynek alapján képet alkothattunk az általunk őrzött levéltári anyagok állapotáról. Az adatok összevethetők a 2002-es felmérés eredményeivel.

Folytattuk a raktári paraméterek mérését, a MOL három épületében elhelyezett adatgyűjtős hőfok- és páratartalom-mérő műszerekkel. Az intézményben mintegy 60 db műszer áll rendelkezésre, melyekkel már teljes képet kapunk a raktárainkban kialakult klimatikus viszonyokról. Valamennyi műszer mérési adatait folyamatosan táblázatokba rendezzük. A méréseknek az óbudai épületben kiemelt jelentőségük van, mert a klímaberendezést takarékosági okokból nem üzemeltetjük, és a raktárak szellőztetése az adatgyűjtős műszerek mérései alapján, napi döntés szintjén működik.

3. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A levéltári anyagról továbbra is mikrofilmezési és digitális technikával készítettünk biztonsági másolatokat. A hagyományos mikrofilmezés mellett, melynek mennyiségi mutatói lényegesen visszaestek, ugrásszerűen nőtt a tömeges digitális felvételezés mennyisége. A Bécsi kapu téri épületben őrzött, veszélyeztetett állapotú, értékes levéltári anyag digitális felvételezését a 8. főosztály szervezeti kereteiben működő labor végezte, a megszorítások miatt egész tárgyévben sajnos csak egy fővel. A digitalizálás terén nagy előrelépést jelentett, hogy 2012-ben az óbudai épületben egy mikrofilmszkennert és egy digitális könyvszkennert helyeztünk üzembe.

Az iratórző főosztályok a tárgyévben nem terveztek mikrofilmezést, a műhely kizárólag külső megrendelések teljesítését végezte, ennek megfelelően történt az előkészítő tevékenység is. Mikrofilmezésre és digitalizálásra 2012-ben 390 622 p. iratanyagot készítettünk elő. (2011: 1 137 652 p., 2010: 2 141 155 p., 2009: 1 576 616 p., 2008: 1 017 631 p., 2007: 1 102 765 p.; 2006: 1 202 519 p.; 2005-ben: 1 684 955 p.) Ez, bár teljesen a tervnek megfelelően történt lényegesen kisebb mennyiség az előző évek teljesítményéhez képest. A csökkenés a 2011 végén, 2012 elején végrehajtott létszámleépítéssel, valamint a mikrofilmezés költségvonzatában magyarázható.

Biztonsági másolatokhoz előkészített iratanyag mennyiségi mutatói, 2012

osztály	Mikrofilmezésre		Digitalizálásra		összesen	
	r.e./[ifm]	pag. [kb.]	r.e./[ifm]	pag.	r.e	pagina [kb.]
1.			48 cs. + 52 k. [12,22] 665 db címereslevél	[103 200]	765	[103 200]
2.	-	-	-	-	-	-
3.			16 k. + 10 d. 601 oklevél	[15 800]	636	[22 800]
4.	Válogatott*	35 622	-	-		[35 622]
5.	65 d. [7,8]	[65 000]	104 d.	104 000	169	[169 000]

6.	60 d [7,2]	[60 000]	-	-	60	[60 000]
Összesen						[390 622]

[Számított értékek, ha nem tudjuk pontosan az ifm adatokat]: 1 cs. = 0,14 ifm = kb. 1200 pag.; 1 d. = 0,12 ifm = kb. 1000 pag.; 1 köt. = 0,1 ifm = kb. 800 pag.; 1 ifm = 7 cs. = 8 d. = 8000 pag.]

*Mintegy 60 fondot és állagot érintett Holokauszt megrendelés, de nem összefüggő egységeket. Szálas anyag volt, nem minden állagból, nem minden raktári egységből és nem minden lapot kértek mikrofilmezni.

A Reprográfiai főosztály létszáma 2012-ben a létszámleépítés és a kollégák távozása miatt három fővel csökkent. A nehezedő feltételek mellett 2012-ben elkészített mikrofilmfelvételek száma 209 950 db felvétel, ami pontosan megfelel a tervnek, ugyanakkor ez a korábbi évek teljesítményének csak alig negyedét (kb. 25-26%-át) jelenti. (2011: 435 220, 2010: 594 411, 2009: 554 962, 2008: 620 620, 2007: 490 688; 2006: 749 938; 2005: 717 193). A Holokauszt megrendelésekre összesen 191 529 db felvételt készítettünk, ami 2011-hez képest növekedést jelent (2011: 109 379, 2010: 175 013, 2009: 140 651 db felvétel) készítettünk. A mikrofilmtár állománya 2012. december 31-én 71 161 952 db felvétel.

A 2012 eleji létszámleépítések miatt 2012-re csak 45 000 db digitális felvétel elkészítését terveztük, de az év folyamán az e-levéltár projekt keretében beérkezett szkennerek (2012 április közepe) használatának köszönhetően végül összesen 467 291 db digitális felvétel készült. (2011: 362 331, 2010: 282 954, 2009: 96 584, 2008: 68 334, 2007: 85 170, 2006-ban a korábban készült felvételekkel együtt 201 924 volt a digitalizált másolatok száma.) Ez lényeges mennyiségi eltérés a tervhez képest pozitív irányba, és a 2011-es teljesítményhez képest is 29%-os növekedést mutat, vagyis évről-évre növekedést tudunk elérni. Fontos hangsúlyozni azonban, hogy a személyi és technikai feltételek javulásával a digitalizálás mennyiségi mutatói tovább javíthatók, vagyis a tényleges kapacitás – óvatos becsléssel – még kb. 20-25%-al növelhető. A Reprográfiai osztály által készített digitális képállomány mennyisége 2012. december 31-én: 1 564 588 db felvétel, vagyis 2010 és 2012 között a MOL digitális műhelyeiben digitalizált iratok mennyisége több mint duplájára nőtt. (2011. december 31-én 1 097 297 db felvétel, 2010: 734 966, 2009: 452 012, 2008: 355 428, 2007: 287 094, 2006: 201 924).

4. Dobozolás, savmentes palliumba helyezés

Összességében több mint 1 km iratanyag: 1015,21 ifm dobozolását végeztük az elmúlt évben. Ez a szám jóval több, mint a tervezett (881 ifm) mennyiség. A dobozolási munkák egy része pusztán állományvédelmi célokat szolgált, más részére a rendezési munkákkal egybekötve került sor. Mindkét esetben gondot fordítottunk arra, hogy a szakadt, sérült ügyiratok palliumozása a művelettel párhuzamosan megtörténjen, valamint – elsősorban a rendezéssel együtt végzett dobozolás esetében – az iratanyagban található fém, vagy műanyag tárgyakat eltávolítsuk. Erre a munkafázisra a 4. osztály különösen nagy súlyt fektetett, az itt őrzött iratok közül mintegy 200 ifm anyagban (Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, Mikroelektronikai Vállalat, Magyar Alumíniumipari Tröszt, Dorogi Szénbányák felszámolási iratai, GEOMINCO, Mecseki Bányavagyon Hasznosító) hajtották végre az ügyiratok palliumozásával egy időben az állományvédelmi szempontból káros anyagok eltávolítását. A 3. osztályon folytatódott a már digitalizált térképek palliumozása: 2012-ben 3880 db térkép ily módon történő védelmét sikerült megoldanunk. Szintén öröndetes, hogy az elmúlt évben több, már korábban megkezdett dobozolási munkát sikerült befejeznünk.

Dobozolás a mennyiségi adatok részletes megjelölésével osztályonkénti bontásban:

osztály	dobozolt iratanyag mennyisége	
	raktári egységben	iratfolyóméterben
1.	3 897 raktári egység	497,89
2.	909 doboz	117,14
3.	1 212 raktári egység	153,96
4.	255 raktári egység	30,54
5.	1 801 raktári egység	191,32
6.	203 doboz	24,36
összesen	8 277 raktári egység	1015,21

5. Restaurálás

2012-ben is restauráltunk, konzerváltunk sérült iratokat és köteteket. Ebben az évben is kiemelt feladat volt a Minisztertanácsi jegyzőkönyvek digitalizálás utáni javítása (lapmege erősítés, újrakötés, hitelesítés előkészítése). A tervmunkán kívül kiállításokra és egyéb indokolt esetben gyorssegély munkát is végeztünk, illetve szolgáltatásként pecsétmásokat készítettünk. A számszerű eredmények a következők:

Dokumentumtípus	Egység	Tervmunka	Szolgáltatás	Összesen		
				2012	2011	2010
Irat, missilis, nyomtatvány	folió	30 795		30 795	88 782	41 580
könyvlap						
Oklevél, kódexlap	db/egység	22		22	15	54
Címerkép	db	1		1	6	
Címereslevél	db/egység	6		6	27	241
Pecsét	db	2		2		
Tervrajz	db/egység	49		49	42	41
Térkép	db/egység	32		32	69	1 014
Családfa	db	1		1		
Plakát, képeslap, rajz, fotó	db/egység	19		19	24	
Nyomólemez, plakett	db	13		13		
Pecsétmásolat	db		26	26	6	1

6. Kötészetű segédletkészítés

A könyvkötészetű munka részben a restaurálás-konzerváláshoz tartozik, könyvlapok, kötések helyreállítása, emellett kifejezetten kötészetű munkát a könyvtár, a kutatóterem (segédletek kötése), illetve ezt igénylő levéltári főosztályok számára végeztünk. A főbb számadatok a következők:

Dokumentumtípus	Egység	Tervmunka	Szolgáltatás	Összesen		
				2012	2011	2010
Kötésrestaurálás	db	27		27	69	393
Lapok javítása	db	5125		5125		
Kötetek kötése	db	21		21	361	309
Védőtok készítés	db	182		182	22	317
Doboz készítés	db	10		10	14	36
Kötetek szétbontása	db				67	76

IV. LEVÉLTÁRI NYILVÁNTARTÁSOK

A MOL valamennyi iratórzo főosztálya folyamatosan végezte levéltári nyilvántartó programunk (e-Archívum) törzskönyvi adatainak karbantartását, szükség szerinti javítását, kiegészítését. Az e-Archívum kiegészítésével kapcsolatos feladatok leginkább a fond- és állagismertető készítésénél, továbbá a raktári jegyzékek betöltésénél adódnak. A meglévő fondossziék tartalmának felülvizsgálata és a 10/2002. NKÖM rendelet vonatkozó előírásaiban foglaltaknak megfelelő kiegészítése is tovább folyt (korábbi elmaradásokat azonban még nem sikerült maradéktalanul pótolni).

A 7. főosztály a selejtezési jegyzőkönyvek, iratkezelési szabályzatok, ellenőrzési jegyzőkönyvek, alapító okiratok és SZMSZ-ek adatait rögzítették a nyilvántartásban, és egyre több esetben került fel digitális változat a dokumentumokból az e-Archívumba. Folyamatosan történt a szervek működéssel és megszűnéssel kapcsolatos adatainak az ellenőrzése is, amihez a munkatársak folyamatosan nyomon követik a közlönyöket és a sajtó híreit. Az állandóan változó kormányzati struktúra átalakításából fakadóan kiemelt feladatunknak tekintettük a szervezeti változások átvezetését. A szervdossziékban a referensek elhelyezték a záradékolt selejtezési jegyzőkönyveket, az iratkezelés ellenőrzésekről készült jegyzőkönyveket és a hiteles iratkezelési szabályzatokat. A papíralapú nyilvántartás mellett azonban egyre bővül az elektronikus formában meglévő iratkezelési szabályzatok és irattári tervek száma, amelyeket az e-Archívumban csatolt fájlként tárolunk.

A 4. főosztályon folyamatosan zajlott az e-Archívum szervnyilvántartásának, valamint a szervdossziéknak a vezetése, pontosítása, a szervjegyzék frissítése. Rendezték és nyilvántartásba vették a régebben törölt szervek dossziéit, valamint a töredék-szervdossziékat. Két szervet és szervdossziét vettek át a 7. főosztályról, valamint egyeztették a 7. főosztállyal a tartós állami tulajdonú gazdasági társaságok illetékességi elhatárolását. A megyei területi levéltárakkal tervezett illetékességi kör elhatárolás, amely a tartós állami tulajdonban lévő szervek jegyzékének összevetését jelentette volna, de ez a szervezeti struktúra átalakulása miatt végül nem valósult meg.

A levéltári nyilvántartások egy része az iratgyarapodásokhoz kapcsolódik. Levéltári nyilvántartó programunkban (e-Archívum) vezetjük az átmeneti, gyarapodási, fogyatéki és letéti naplót. A naplók a naplóbejegyzéseken keresztül kapcsolódnak a törzskönyvi adatokhoz. Ezeket valamennyi iratórzo főosztály vezette. A kölcsönzési naplóban, amit a 9. főosztály vezet, 391 naplósor található. Az iratanyag nyilvántartásához készült raktári jegyzékek feltöltése is tovább folytatódott, kiemelt feladatként kezelve az átdobozolás miatt aktualitását veszített raktári jegyzékek, illetve a még aktuális, de a kutathatóság miatt feldolgozandó raktári jegyzékek feltöltését az e-Archívum raktári jegyzék moduljába. Ezek részletezése főosztályok szerinti bontásban történik.

Az 1. főosztály a Magyar Kancellária levéltárából feltöltötte az *Indorsationes*, az *Acta generalia*, a *Conscriptio bonorum politico-fundationum*, az *Acta praesidialia elaborata deputationum regnicolarium concernentia*, az *Acta praesidialia secretiora*, az *Instructiones*, a Magyar Kamara regisztratúrájából az *Oeconomica*, a Bírósági levéltárak közül pedig az Országgyűlési Ifjak Társalkodási Egyesületének iratai fondok/állagok elektronikus raktári jegyzékeit. Újonnan készült raktári jegyzék Helytartótanács, Departamentum commerciale (8,52 ifm), és a Kolozsmonostori Konvent országos levéltárai (27,48 ifm), a Gubernium Transylvanicum elnöksége (43,8 ifm), a Guberniumi ügyvédek iratai (20,64 ifm) irataihoz. Összesen 100,44 ifm (837 raktári egység) iratanyagról készült részletes raktári jegyzék. Ezen kívül mintegy 446,77 ifm (3897 r.e.) iratanyaghoz készült egyszerűbb raktári jegyzék.

A 2. főosztályon is az iratátvételi, rendszerezési és rendezési, valamint dobozolási munkákhoz kapcsolódva készültek, illetve módosultak raktári jegyzékek (Központi Statisztikai Hivatal, Ófelsége Személye Körüli Minisztérium, Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium) összesen 240,05 ifm terjedelmű iratanyaghoz.

A 3. főosztály fond- és állagismertetői közül kiemelendő az Erdélyi főkormányiszéki térképek (0,20 ifm.); Erdélyi kormányhatósági levéltárból kiemelt térképek (1,80 ifm.); Erdélyi kormányhatósági levéltárakból kiemelt tervek (0,50) című állagok, továbbá a herceg Esterházy család levéltára nyilvántartásainak javítása, új fond- és állagleírások (238,81 ifm.) készítése. ezenkívül az átdobozolt és rendezett iratokhoz is készült új fondismertető. Összegezve: 94 db új fond- és állagismertető készült 257,65 ifm. terjedelmű iratanyaghoz. Raktári jegyzékek középszinten rendezett iratokhoz (5,43 ifm.), átdobozolt iratokhoz (77,44 ifm.) készült. Ki kell emelni a hg. Esterházy család raktári jegyzékeinek átdolgozása, javítása, mikrofilmtári jegyzékekkel való összedolgozása, illetve szerkesztése terén nyújtott munkát (238,81 ifm.). Összegezve: 301,03 ifm. terjedelmű anyaghoz készült új raktári jegyzék, melyek az E-Archivumba is feltöltésre kerültek.

A 4. főosztály 27 db új fondleírást, valamint 107,39 ifm. terjedelmű iratanyaghoz készített raktári jegyzéket (Autó- és Traktoripari Tröszt, Dunai Vasmű, VILATI Automatika Vállalat, Ikarus Karosszéria- és Járműgyár, MÁVAG Kohászati Üzemek, Vörös Csillag Traktorgyár, Kiskunfélegyházi Vegyipari Gépgyár, Lampart Vegyipari Gépgyár és jogelődjei, Híradótechnikai Vállalat, Filmtechnikai Vállalat).

Az 5. főosztályon fondismertető készült az alábbi – 47,41 ifm terjedelmű – iratanyagokhoz: Népjóléti Minisztérium Hadigondozási főosztály, Népjóléti Minisztérium Üzemgazdasági főosztály, Magyar Rádió és Televízió, Legfőbb Állami Számvevőszék, Közérdekű Vizsgálatok Nyilvántartója, Oktatási Minisztérium Miniszteri értekezletek, Kulturális Minisztérium Miniszteri értekezletek, Művelődésügyi Minisztérium Miniszterhelyettesi értekezletek. Raktári jegyzék készült az alábbi – 122,41 ifm terjedelmű – iratanyagokról: Egészségügyi Minisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Főosztálya, Országos Testnevelési és Sporthivatal, Igazságügyminisztérium Törvényelőkészítő Főosztály.

A 6. főosztályon 2012-ben nem készült sem fondismertető, sem raktári jegyzék.

A 8. főosztály filmtári jegyzékeket készített az 53 470–55 082 raktári számú mikrofilmtekercsekhez.

Összesítve: mintegy 1317 iratfolyóméter iratanyaghoz készült raktári jegyzék, ami jóval meghaladja a tervezett (1210 ifm) mennyiséget.

	Fondleírás		Raktári jegyzék
	Db	ifm.	ifm.
1.	-	-	547,21
2.	14	163,27	240,05
3.	94	257,65	301,03
4.	26	312,31	106,19
5.	8	47,41	122,41
6.	-	-	-
Összesen	142	780,64	1316,89

V. RENDSZEREZÉS, RENDEZÉS

Az intézményben őrzött, illetve oda újonnan bekerült levéltári anyag *alapszintű rendezését* a fondok és állagok pontosabb elkülönítése indokolja. A 2. főosztály a megszűnt Központi Statisztikai Hivatal Levéltárától átvett KSH-iratok végleges állagstruktúráját dolgozta ki, és eszerint rendezte az iratokat. Az 5. főosztály egy 2012-ben beszállított iratanyag alapszintű rendezését végezte, míg a 4. főosztály a szovjet-magyar vegyesvállalatok (1946-1954) fondjait tisztította meg az előd- és utódvállalatok irataitól.

A *középszintű rendezések* súlypontja 2012-ben a 4. főosztályra esett, ahol folytatódott a Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak (MÁVAG) általános iratai több sorozatának egyberendezése. A 6. főosztály az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság iratait dolgozta föl, míg a 2. főosztály a Levéltár levéltárában (azaz a MOL saját keletkeztetésű maradandó értékű iratai között), a 3. főosztály pedig különböző egyesületi fondokban haladt tovább.

Az 5. főosztály *darabszintű rendezést* végzett a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőség Adminisztratív, illetve Mezőgazdasági Osztálya nagyjelentőségű anyagában. Az 1. főosztály munkatársai folytatták az abszolutizmus kori nagyváradi kormánykerület megbomlott rendű iratainak rendezését, a 3. főosztály pedig az Altenburger-Réső pecsétgyűjtemény rendbetételét. A 2. főosztály egyes királyi adományozások ügyiratait helyezte el a dualizmus kori Őfelsége Személye Körüli Minisztérium irategyüttesében.

Az intézményben őrzött levéltári anyag rendje folyamatos korrekcióra, finomításra és ellenőrzésre szorul. Ennek megfelelően az iratórzo osztályokon a 2012. évben is kiemelt jelentőséggel bírt az iratok *ellenőrző rendezése*. Az 1. főosztályon jellemzően a dobozolási munkálatokat kísérte ellenőrző rendezés, méghozzá jelentős terjedelemben. A 2. főosztálynak az Őfelsége Személye Körüli Minisztérium első világháború alatt keletkezett elnöki iratai adtak ilyen jellegű munkát. A 3. főosztály befejezte a Batthyány-misszilisek ellenőrző rendezését, illetve kisebb családi és egyesületi irategyüttesek mellett hozzáfogott a védett iratok digitális felvételeinek áttekintéséhez. Az 5. főosztály az adatbázisépítést megelőzően áttekintette a Belügyminisztérium egyesületi iratainak rendjét, míg a 6. főosztály a társadalomstatisztikai vizsgálatok adatgyűjtéseivel folytatta a KSH Levéltárától átvett iratok rendjének ellenőrzését.

A *kiegészítő rendezést* gyakran az újonnan beszállított iratanyagok elhelyezése indokolja a levéltári struktúrában. A 6. főosztály befejezte a KSH népszámlálási térképeinek, gyűjtőíveinek és utcakatasztereinek megfelelő helyre sorolását. A 4. főosztály a Budapest Főváros Levéltárától átvett egyes vállalati iratokat illesztette a már bent lévő iratok rendjébe, míg a 2. főosztály az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára által átadott belügyminisztériumi provenienciájú iratokkal tette ugyanezt.

A megelőző években megszokottnál több *mintaállványozásra, raktári átrendezésre* és *címelésre* került sor 2012-ben. Itt beérni látszanak a Bécsi kapu téri raktárrekonstrukció, valamint a korábbi rendezések eredményei. Kiemelkedik a 2. főosztály teljesítménye, amely végleges helyére helyezhette az MTI nyomatosait, az Őfelsége Személye Körüli Minisztérium elnöki iratait, illetve a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium egyetemi, főiskolai, középiskolai irategyüttesét. A *jelzetelés* köréből ki kell emelni a digitalizálás és a mikrofilmezés elkészítését megelőző jelzetelési feladatokat.

Szinte valamennyi iratórzo főosztályon készültek 2012-ben új rendezési tervek; a korábbi rendezési koncepciók mellett ezek határozzák meg a közeljövő szakmai feladatait.

A rendezési munkálatok mennyiségi mutatói, 2009–2012

	2009	2010	2011	2012						
Rendezés (~) jellege	összes	összes	összes	összes	1.	2.	3.	4.	5.	6.

					osztály					
Ellenőrző ~	2881,7 3 950 fiók	922,78	2084,86	604,65	446,77	11,82		15,02	15,60	115,44
Kiegészítő ~ ~	5,64	44,86	100,79	98,92		1,46		15,02		82,44
Raktári rend ~ ~		364,79		568,13	446,77	10,36	62,40		15,60	33,00
				6 000 f.			6 000 f.			
Alapszintű ~	19,00	260,08	17,21	153,28		116,80		16,80	19,68	
Középszintű ~	402,48	583,55	89,29	194,81		3,83	5,43	119,84		65,71
Darabszintű ~	15,72 380 db	63,57	110,88	20,91	1,44	0,73	1 200 pecsét- lenyomat		18,74	
		1311 tk. 20 000 pecsét- lenyom at	5 000 pecsét- lenyomat	1 200 pecsét- lenyomat						
Mintaállványozással összekötött raktár~	295,38	227,42	24,36	521,57		312,40		184,81		24,36
Átrendezés	48,00			59,19		59,19				
Címelés és jelzetelés	228,00 150 doboz	390,98	850,19	117,14		117,14				

Megj.: A mennyiségek mértéke ifm vagy: p.= pagina; pe. = pecsét; f. = fénykép; tk. = térkép; tr. = tervrajz; d. = doboz

VI. SELEJTEZÉS

Az intézményben 2012-ben az 1945 után keletkezett iratanyagban többszintű selejtezési munka folyt: készültek ágazati selejtezési koncepciók, egyes fondokat érintő selejtezési tervek, és végrehajtásra került korábban megkezdett selejtezés is.

A 4. főosztályon a szovjet-magyar vállalatok előző években megtörtént rendezési munkálataihoz kapcsolódóan a tárgyévi munkatervnek megfelelően a selejt leválasztása és a jegyzékek elkészülte után selejtezési tervek kerültek benyújtásra a Magyar-Szovjet Olaj Rt. (MASZOLAJ, XXIX-F-40), valamint a Magyar-Szovjet Ásványolaj Rt. (MASZOVOL, XXIX-F-42) fondjairól (04/370/2012., 04/384/2012. OL szám). Munkaterven felül elkészült továbbá a Magyar-Szovjet Hajózási Rt. (XXIX-H-2), a Magyar Bauxitbánya Magyar-Szovjet Alumínium Rt. (XXIX-F-36), továbbá a Magyar-Szovjet Olajművek Rt. (XXIX-F-39) fondjainak selejtezési terve is (04/140/2013., 04/213/2012., 04/410/2012. OL szám). Ezáltal 95,85 iratfolyóméternyi iratanyagot vontunk selejtezés alá.

Az 5. főosztályon a munkatervnek megfelelően selejtezési javaslat, illetőleg koncepció készült a kulturális ágazat iratanyagára vonatkozóan (05/278/2012. OL szám), továbbá az Egészségügyi Minisztérium fondjára kidolgozott iratértékelési koncepció keretében ennek a minisztériumnak az iratanyagára (05/6/2013. OL szám). A főosztályon megtörtént az Oktatásügyi Minisztérium, Általános iratok (XIX-I-2-f) állagából leválasztott iratok 2011-ben elfogadott selejtezési terv szerinti selejtezése.

Irategység	Irategység terjedelme	Selejtezett iratok mennyisége
XIX-I-2-f, Oktatásügyi Minisztérium, Általános iratok	758 kisdoboz; 90,96 ifm	0,42 ifm

A 6. főosztályon a főosztály anyagára vonatkozó iratértékelési koncepció keretén belül elkezdődött az 1945 utáni gazdasági kormányzerveknél és statisztikai gyűjtemények esetében érvényesíthető selejtezési elvek, elképzelések kidolgozása (06/5/2013. OL szám). Ezek

konkretizálására szélesebb körű szakmai egyeztetést követően kerülhet sor. Ugyanakkor a főosztályon tervbe vett, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság fondját (XIX-A-41) érintő selejtezési terv elkészítése elmaradt, mivel jelenleg nem rendelkezünk az iratképző teljes (azaz az iratőrzőknél még kint lévő) iratanyagát felölelő áttekintéssel, illetőleg információkkal.

VII. SEGÉDLETKÉSZÍTÉS

Középtávú szakmai célkitűzéseinknek megfelelően a beszámolási időszakban továbbra is nagy hangsúlyt fektettünk a segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák folytatását, illetve az adatbázisok tekintetében az NKA-hoz benyújtott sikeres pályázatok teljesítését jelentette.

A segédletkészítés tekintetében változás, hogy az új nyilvántartó rendszerre történő átállással párhuzamosan a 10/2002. NKÖM-rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatosan elvégzett feladatokat a levéltári nyilvántartások közé soroltuk, köztük a raktári jegyzékeket. Papíralapú repertóriumot nem fogunk a jövőben készíteni. Egy fond- és állagbevezető (amely egyébként a nyilvántartás részét is képezi) és egy részletes áttekintő raktári jegyzék együttes használatával ugyanis a repertórium kiváltható, és mivel ezek az elemek a nyilvántartó rendszerbe kerülnek, így a repertorizálási munkákat a nyilvántartás részeként (fond- és állagbevezető, valamint raktári jegyzék formában) vettük fel.

A koncepció a levéltár következő éveire vonatkozik, így a régebben elkezdett **repertóriumok** egyedül az „Államosítás előtt működő vas-, fém- és gépipari vállalatok” repertóriumának szerkesztési munkáit 2012-ben végezte el a 4. főosztály. A lektori vélemény alapján a főosztály munkatársai javították a szöveget és a jegyzékeket.

A levéltárban a lajstromok, darabszintű jegyzékek, mutatók és napirendi jegyzékek munkálatai az előző évekhez hasonlóan folytatódtak. Ebből a csoportból kiemelkedő a magyar-román együttműködés keretein belül a ma Romániában, egykor a Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség területén fekvő területekre vonatkozó iratanyagról készített **jegyzék**. A felek közötti megállapodás alapján a főosztályok munkatársai a létrejött vegyes munkabizottság irányelvei szerint jegyzékelték a megállapodásban érintett iratanyagot. Az 1. főosztály esetében teljes mértékben elkészült az A, B, C, D, E, G, H, I, N szekciók leírása. A leginkább érintett F szekció esetében a munkálatok elkezdődtek, de befejezésük áthúzódik 2013 elejére, ahogy az O szekció esetében is. A 2. és a 4. főosztály minden iratanyagát tekintve befejezte a jegyzéket, míg a 3. főosztály az itt őrzött iratanyag sokfélesége miatt nem tudta befejezni a jegyzék készítését.

A MOL munkatársai 2012-ben darabszintű jegyzékeket összesen 183,58 ifm, 6 mikrofilm doboz és 7143 darab iratról készítettek. Az 1. főosztály a Helytartótanácsi levéltár Departamentum commerciale iratanyagában található térképekhez, valamint máshol elhelyezett török nyelvű iratokhoz, és olyan irategyüttesekhez készített összesen 9,24 ifm (77 csomó) és 6 mikrofilm doboz, illetve 141 db iratanyag mennyiségben, amelynek nem voltak egykorú segédletei (1848/49-es szabadságharc minisztériumai, Belügyminisztérium). A 2. főosztály hasonló darabszintű jegyzékeket készített Ófelsége Személye Körüli Minisztérium, Királyi könyvek, a Miniszterelnökség Szociálpolitikai osztály, Magyar Országos Levéltár, Rezervált iratok minősített adatokat tartalmazó irataihoz összesen 1,33 ifm iratanyag mennyiségben. A 3. főosztály a nem a MOL-ban őrzött középkori oklevelek digitalizálásához a darabszintű jegyzékeket pontosította. A Tervtárban pótolták az Erdélyi kormányhatósági levéltárakból kiemelt tervek című állag nyilvántartásait, valamint az alábbi törzsszámok adatait: T 3, T 6, T 93, T 96. Megtörtént az R szekcióban lévő katalógusok (darabjegyzékek) ellenőrzése, javítása, az Esterházy Pál iratai között található, hozzá írt levelek feldolgozásának

folytatása. Ezen felül megtörtént a 2001-2012 között védett/bemutatott iratok digitális másolatainak jegyzékelése összesen 7002 darab irat esetében. A 4. főosztály a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank 0,28 ifm mennyiségű iratanyagához készített darabszintű jegyzéket. Ezen felül a visszaminősített TÜK iratok jegyzékelése összesen 43,39 ifm iratanyaghoz készült el az Ikarus Karosszéria- és Járműgyár, Vörös Csillag Traktorgyár, Magyar Optikai Művek, Orion Rádió és Villamossági Vállalat, Ganz Árammérőgyár, ÉPGÉP, Mineralimpex, Mezőgéptrösz, Magyar Nemzeti Bank, Titkárság, Budapest Bank iratanyagában. Az 5. főosztály éves munkatervének egyik nagyon fontos pontját jelentette a minősített adatokat tartalmazó iratok darabszintű jegyzékek elkészítése. Darabszintű jegyzék készült a Külügyminisztérium (Nemzetközi anyag), Legfőbb Állami Számvevőszék, a Központi Vizsgálatok Nyilvántartója, az Országos Atomenergia Hivatal, a Miniszterelnökség (Miniszterelnökség budapesti kirendeltsége iktatott iratai), a Magyar Áttelepítési Kormánybiztosság, a Legfőbb Ügyészség (Politikai Osztály), az Egészségügyi Minisztérium (TÜK iratok, Visszaminősített TÜK iratok, Személyzeti osztály iratai), a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (TÜK iratok) a MDP (Mezőgazdasági és Szövetkezeti Osztály), a MSZMP (KB Agitációs- és Propaganda Osztály, Osztályvezetés, Mezőgazdasági Osztály) iratairól összesen 129,34 ifm mennyiségben.

A jegyzékek mellett **mutatókat** készítettünk az 1. főosztályon található dézsmajegyzékekhez, amely az összeírás-projekt részét képezi, összesen 3 ifm terjedelemben. A 3. főosztály mutatók készítésével tette kutathatóbbá a Nyilaskeresztes párt iratait, amelyhez kibővített adattartalommal személynévmutató készült, valamint hasonló segédlet készült az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet irataihoz összesen 11 280 irat esetében.

A MOL-ban történt fejlesztéseknek, valamint az NKA által nyújtott támogatásoknak köszönhetően a levéltárban készített **adatbázisok** száma örömdetesen megnőtt. Az iratőrző főosztályok éves munkájának gerincét alkotta az ezzel kapcsolatos tevékenység. Az elkészült adatbázisok elérhetőek a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának honlapján (<http://193.224.149.8/adatbazisokol/>). Az adatbázisok felé fordult fokozott figyelmet mutatja, hogy összesen 254 934 rekord rögzítése történt meg. Az 1. főosztály esetében ez a dikajegyzékek feldolgozását célzó adatbázis volt, amely során 22 kötet feldolgozása történt meg, amiben összesen 1046 forrás volt található. Az adatbázis összesen 132 502 helynévi rekordot tartalmazott, amiben összesen 230 464 személynévi adatot rögzítettünk. A dikajegyzékek elkészítésével egy időben a 16. főosztállyal együttműködésben elkészítettük az összeírásokra általában használatos adatbázis sémát is, amelyről módszertani tanulmány készült. Amennyiben ez beválik, az összeírások rögzítésének menete jóval egyszerűbbé és hatékonyabbá válhat. Ezen felül a főosztály dolgozói további adatbázisokat építettek a Rákóczi-szabadságharc levéltárának törzsanyagához, valamint az Urbaria et conscriptiones adatbázisának korrektúrázása és szerkesztése készült el. Emellett folytattuk az abszolútista levéltár személyügyi nyilvántartásai adatainak rögzítését. A főosztály mindösszesen 139 332 rekord mennyiségben rögzített/hozott létre adatbázist.

A 2. főosztályon folytatódott a minisztériumi mutatókönyvek vezérszavas adatbázisának építése a Földművelésügyi Minisztérium és a Belügyminisztérium elnöki iratai esetében. A polgári kori főhatóságok archontológiájához kapcsolódva a Földművelésügyi Minisztérium állománykönyveinek adatbázisba építését végeztük el. Továbbfolytattuk a 2008-ban megkezdett földbirtokpolitikai adatbázis építését a Földművelésügyi Minisztérium kárpótlási mutatócéduláinak rögzítésével. Ezen felül a minisztertanácsi jegyzőkönyvek digitalizált adatbázisában megtörtént a napirendi pontok regesztázása, a már tartalmilag kivonatolt napirendi pontok szövegének ellenőrzése, javítása, egységesítése. A főosztályon összesen 58391 rekord rögzítése, szerkesztése vagy ellenőrzése történt meg.

A 3. főosztályon részben a Térképtár feldolgozása folyt, ahol elsősorban a kataszteri térképeket és a hozzájuk kapcsolódó iratanyag feltárása, illetve adatbázisba történő rögzítése

folytatódott összesen 1800 rekord mennyiségben (Kereskedelmi minisztériumi térképek, Kataszteri térképek, Königliche kameralische Mappirungs-Direction, Kataszteri iratok). A feldolgozással párhuzamosan megtörtént a digitalizálásra történő előkészítés is, ami szorosan kapcsolódik az ICARUS Cadastral Maps Network munkacsoportjával való együttműködéshez (<http://icar-us.eu/activities/didactic-work-groups/digitisation-programmes/>). Az ICARUS kataszteri térképek feldolgozására indított projektjéhez történő csatlakozást és az abban való jelentős szerepvállalást készítette elő részben ez a munka, részben a Cadastral Maps Questionnaire kitöltése. A főosztály másik kiemelkedő projektje a címereslevél adatbázis volt, amely során egyrészt új adatbázis-séma készült el, másrészt a legnagyobb mennyiségben ilyen okleveleket tartalmazó gyűjtemény (R 64) részletes feldolgozása történt meg. Ez utóbbi esetben 1196, nagyon mély szinten feldolgozott rekordot rögzítettünk. A középkori oklevelek adatbázisának továbbfejlesztése sajnos kapacitás hiányában nem valósult meg.

A 4. főosztály az Országos Földhivatal Földbirtokpolitikai Főosztálya összesen 12,46 ifm mennyiségű irathoz (Z 135) az NKA támogatásával készített adatbázist. Összesen 815 rekord készült el.

Az 5. főosztályon folytatódott a Belügyminisztérium Egyesületi főosztályához készített adatbázis rögzítése. Ebben az évben a főosztályon összesen 1,8 ifm mennyiségű irathoz (1945-1951) 400 rekord mennyiségben készült adatbázis. A 6. főosztály szintén NKA támogatással a KSH Népszámlálások feldolgozási táblái közül az 1890. évi népszámláláshoz készített adatbázist, amely során mintegy 53 000 rekord készült el.

VIII. KUTATÓ- ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

1. Kutatószolgálat

A statisztikai adatok szerint a kutatóforgalom lényegében változatlan volt: 2011-hez képest a beiratkozott kutatók száma ($\downarrow 8,95\%$) és a kutatási esetek száma ($\downarrow 17,81\%$) – a hétfői zárva tartásnak, valamint a bővülő online szolgáltatásoknak köszönhetően – kisebb mértékben csökkent. Így a leadott kérelmek száma kis mértékben ($\downarrow 12,95\%$) szintén csökkent. Egy kutató a 2012. évben átlagosan 7 alkalommal kutatott. A MOL kutatótermeit kutatási céllal egy nap átlagosan 89 ember keresi fel, amely a kutatószolgálat személyi és tárgyi kapacitását teljes mértékben leköti.

Adatbázisainknak és digitálisan is elérhető levéltári állományunknak a kutatottságát egyelőre csak egyes adatbázisok esetében tudjuk mérni. Ezek az adatok egyértelműen arra utalnak, hogy a kutatók előnyben részesítik az online használatot. Egyetlen példa, amit pontosan tudunk mérni: korábban kutatóforgalmunk tekintélyes hányadát tette ki a középkori oklevélfényképek kutatótermi kikérése. Az eredeti anyag teljes körű digitalizálása és internetes publikációja után a kutatótermi kikérés gyakorlatilag megszűnt, minimális mértékre korlátozódott, az adatbázis használata viszont nemzetközi szinten megnövekedett. 2012-ben 11 532 személy látogatta a webhelyet 52 253 alkalommal, a látogatás átlagos időtartama 20 perc volt (2011-ben: 10 975 személy, 47 995 alkalommal, 17 perces átlagidővel). A térképtári adatbázis forgalma ennek körülbelül a fele.

Változatlanul jelentős a családtörténet iránti érdeklődés. A filmtár anyagát használó kutatók száma folyamatosan magas, a kutatók számát tekintve minimális csökkenés tapasztalható ($\downarrow 9,54\%$), így az átlagos kutatási alkalmak száma valamelyest ($\downarrow 9,79\%$) mérséklődött, még így is egy napra átlagosan 47 kutató jutott ($\downarrow 4,35\%$). A külföldi kutatók száma növekedést mutatott ($\uparrow 6,93\%$), 355 fő (2011: 332; 2010: 378; 2009: 419; 2008: 498) volt. A kutatói adatbázis (KUTINFO) minimális technikai szünetekkel folyamatosan működött, az adatrögzítés zökkenőmentes volt. Az intézmény három telephelyének

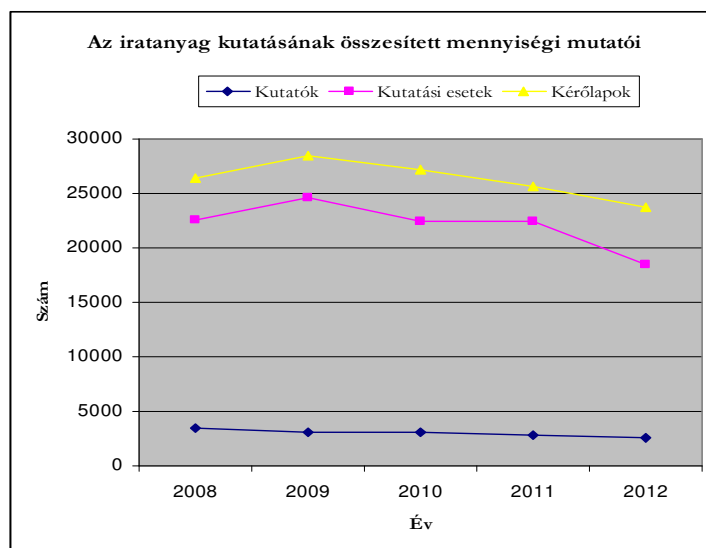
kutatótermeihez kapcsolódó feladatait a kutatószolgálat a 2012. január 1-jétől hatályban lévő Kutatótermi Szabályzatában foglaltaknak megfelelően végezte az egész év folyamán.

2012 novemberében egy kérdőíves vizsgálat keretében a levéltári kutatáshoz kapcsolódó szolgáltatásokat és eszközöket értékelhették a MOL kutatói. A felmérés keretében 118 kitöltött kérdőív érkezett be, amelynek eredményeit sokoldalúan lehet hasznosítani a jövőbeli fejlesztések során.

Az iratórző főosztályok levéltárosai a saját munkatervükben meghatározott mértékben mindhárom telephelyen rendszeresen részt vettek a kutatótermi feladatok ellátásában.

Az iratanyag kutatásának egyes mennyiségi mutatói, 2007–2012

Kutatótermek	Kutatók						Kutatási esetek						Kérőlapok					
	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2012	2011	2010	2009	2008	2007
I. épület, Bécsi k. tér	1040	1184	1347	1368	1441	1374	5567	6113	6198	7115	7717	7856	7676	7744	8937	9428	9254	10336
II. épület, Hess A. tér	335	322	434	407	398	361	2817	2951	2981	3326	3456	3312	4811	4508	4676	4797	4694	4045
III. épület, Óbuda	1157	1275	1350	1259	1621	1041	10056	13373	13300	14112	11442	11286	2663	13342	13579	14208	12424	9761
ebből filmkutató	1042	1152	1148	1038	1456	864	9050	11622	12264	13014	10654	10593	8521	10805	10971	11494	10001	8321
Összesen:	2532	2781	3131	3034	3460	2776	18440	22437	22479	24553	22615	22454	23671	25594	27433	28433	26372	24142

Kutatóterem napi átlaga * (208 munkanappal számolva)	Kutatók						Kutatási esetek						Kérőlapok					
	Átlag	2012	2011	2010	2009	2008	Átlag	2012	2011	2010	2009	2008	Átlag	2012	2011	2010	2009	2008
I. épület, Bécsi k. tér	5	5	5	5	5	6	27	27	24	25	28	31	36	37	31	36	38	37
II. épület, Hess A. tér	2	2	1	2	2	2	13	14	12	12	13	14	20	23	18	19	19	19
III. épület, Óbuda	5	6	5	5	5	6	51	48	54	53	56	46	54	54	53	54	57	50
ebből filmkutató	5	5	5	4	4	6	47	44	46	49	52	43	43	41	43	44	46	40
Összesen:	12	13	11	12	12	14	91	89	90	90	97	91	106	114	102	109	114	106

Kutatóterem	Kutatók átlagos kutatási esetei					Kutatók átlagos kérőlapszáma				
	2012	2011	2010	2009	2008	2012	2011	2010	2009	2008
I. épület, Bécsi	5,35	5,16	4,6	5,2	5,35	7,38	6,54	6,63	6,89	6,42

k. tér										
II. épület, Hess A. tér	8,41	9,16	6,87	8,17	8,68	14,36	14	10,77	11,79	11,79
III. épület, Óbuda	8,69	10,49	9,85	11,2	7,06	9,67	10,5	10,06	11,28	7,66
ebből filmkutató	8,69	10,09	10,68	12,54	7,32	8,18	9,38	9,56	11,07	6,87
Összesen:	7,28	8,07	7,18	8,09	6,53	9,35	9,2	8,68	9,37	7,62

* Az egyes évek átlagos értékeit a kerekítés szabályai szerint, az időszakos átlagot ennél árnyaltabban, egy tizedesjegyre kerekítve adtuk meg.

A kutatók által megrendelt hagyományos másolatok (canon, xerox) száma 2012-ben 44 114 (2011: 57 733; 2010: 74 948; 2009: 85 996; 2008: 101 413) darab volt, a fénymásolatok iránti igény tovább csökkent (↓23,59%). 2012-ben a fénymásolatok csupán 14%-át tették ki a canon másolatok (mivel a canon gép meghibásodása miatt a megrendelések teljesítése 2012. február 7. és 2012. május 4., valamint 2012. május 14. és 2012. június 30. közötti időszakban szünetelt). A másolatokból (fénymásolat, canon másolat, digitális másolat) származó kiemelt árbevétel 7 139 510 Ft – (2011: 5 795 098 Ft) – növekedését (↑18,83%) magyarázza egyrészt a közlési díjak megállapítása, másrészt a szolgáltatások gördülékenyebbé válása. Kiemelkedően nagy volt az igény (↑37,6%) a vagy kutatói céllal készített vagy kiadványokhoz választott, egyedi beállítással készülő, professzionális digitális másolatokra (2011: 21 586 felvétel). Színes és fekete-fehér nagyítások megrendelés hiányában nem készültek.

A kutatók – az áprilisi áremelés ellenére – továbbra is szívesen választják a sajátgépes felvételezés lehetőségét, így elsősorban a félnapos fotójegy, valamint a 10 és a 20 alkalmas bérletek igen népszerűek a kutatók körében. A Bécsi kapu téri kutatóteremben 610 (2011: 646 ↓5,57%) darab – 511 db félnapos, 84 db 1 napos, 10 db 10 alkalmas, 3 db 20 alkalmas, valamint 2 db éves céhjegyet –, a Hess András téri kutatóteremben 283 (2011: 220 ↑28,64%) darab – 244 db félnapos, 19 db 1 napos, 13 db 10 alkalmas, 3 db 20 alkalmas –, a Lángliliom utcai kutatóteremben 103 (2011: 147 ↓29,93%) darab – 86 db félnapos, 11 db 1 napos, 4 db 10 alkalmas, 1 db 20 alkalmas, és egy db féléves céhjegyet) –, tehát mindösszesen 996 (2011: 1013; ↓1,67%) fotójegyet adtunk ki. A fotójegyek csaknem 23,29%-át külföldi kutatók váltották. A fotójegyek eladásából származó bevétel 3 652 000 Ft (2011: 2 622 000 Ft; 2010: 2 432 000 Ft; 2009: 2 027 000 Ft; 2008: 1 985 000 Ft) a 2011. évi bevételhez képest (↑39,28%) jelentős növekedést jelent. Ennek oka a szolgáltatások megfelelő kutatószolgálati kommunikációja.

A kutatói digitális filmszkenner kihasználtsága a következőképpen alakult. A szolgáltatást 2012-ben 219 kutató (2011: 95 kutató; 2010: 106 kutató; ↑130,53%) vette igénybe, és 2012-ben 19 598 felvétel (2011: 7343) készült el ily módon (↑166,89%). Ennek a szolgáltatásnak a kihasználtságán is megfigyelhető a kutatói réteg digitális technika felé történő fordulása. Ebből a szolgáltatásból az intézménynek – a megrendelt mennyiség kétszeres növekedésére ellenére a 43%-os árcsökkenés miatt – összesen 572 340 Ft (2011: 568 344 Ft) bevétele származott (↑0,7%).

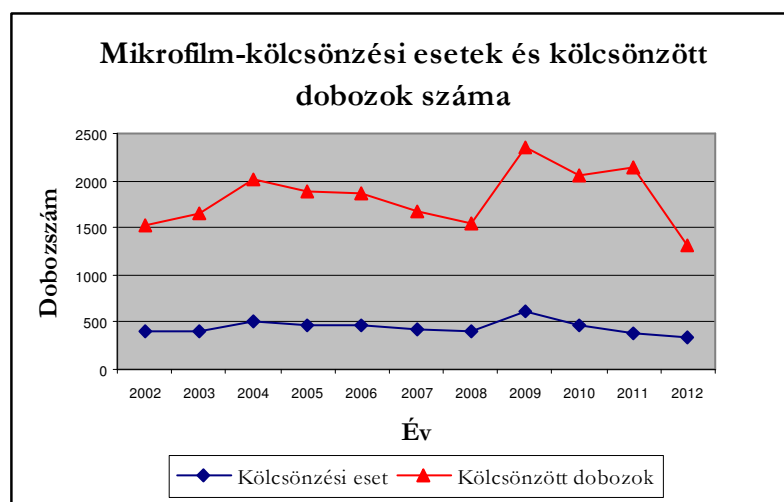
Reprográfiai szolgáltatások mennyiségi mutatói, 2002-2012

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
1 Mikrofilmről filmmásolat (m)	7989	56845	44 655	39 679	34 487	48 207	42 640	48 791	50 730	53 516
2 Mikrofilmről digitális másolat (MOL-nak)	274 651	0	194	4 466	4 364	9 719	21 900		1 396	10 423
2a Mikrofilmről szkennelt digitális másolat	66716	7343	5 753	2 132	18 951	2 973				
3 Színes nagyítások	0	0	36	66	46	0	482	911	951	1 852
4 Fekete-fehér nagyítások	0	843	1 094	292	228	115	571	1 066	1 257	1 477
5 Fekete-fehér kisfilm / felvétel	175	417*	0	0	0	0	40	108	196	429
6 Színes kisfilm / felvétel			0	0	0	0	0	284	120	1 969
7 Egyedi digitális felvétel	21 586	21 586	19 687	1 7120	15 240	22 014	33 593	19 906	16 584	4 077
8 Egyedi digitális felvétel	29 702	24 548	27 467	29 532	21 364	17 752	19 092			

9	(MOL-nak) Tömeges digitális felvétel	390 471	316 197	246 017	43 334	31 730	45 404	36 135	34 129	50 000
10	(MOL-nak) Digitális felvételtől nyomtatás	254	711	696	691	851	711	682	911	
11	Fénymásolat (Canon, Xerox)	44114	57 733	74 948	85 996	101 413	108 464	113 843	176 824	161 160
12	Sokszorosítás (MOL-nak)	25 400	145 800	72 000	170 230	88 728	94 774			214 485

A kutatóforgalomról kialakított képhez hozzátartozik a filmtárból teljesített kölcsönzési esetek száma, ez ebben az esztendőben tovább csökkent. Az elmúlt tíz évben az átlag 443 eset és 1822 doboz körül mozgott. Ez továbbra is azt jelzi, hogy az intézmény milyen jelentős szerepet tölt be a család- és helytörténeti forrásbázis közvetlen elérhetőségének biztosításában.

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Kölcsönzési eset	340	374	474	614	399	427	465	471	508	412	393
Kölcsönzött dobozok	1314	2150	2051	2362	1552	1672	1872	1881	2011	1651	1527

A kutatási célú mikrofilm-kölcsönzési alkalmak száma az előző évhez képest viszonylag jelentős mértékben csökkent (↓10%), a kölcsönzött dobozok számát tekintve kisebb mértékű csökkenés tapasztalható (↓38,9%), az átlag vonatkozásában is (esetek: ↓23,25; dobozok: ↓27,88).

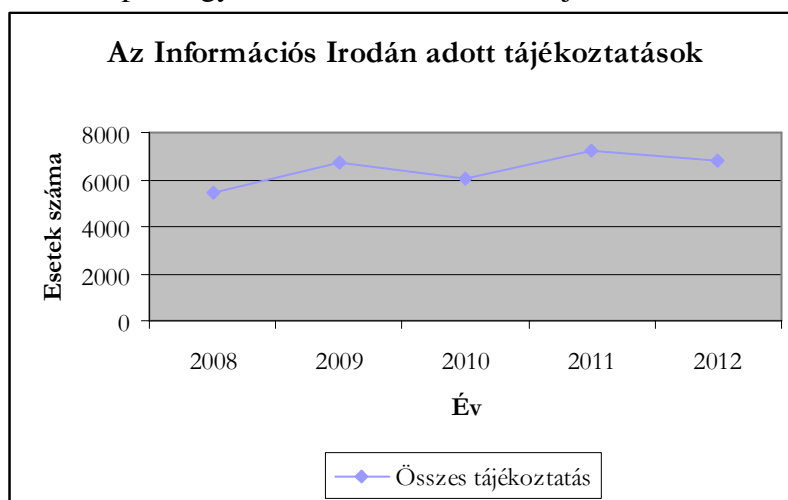
Levéltárközi kölcsönzéssel, tudományos célú kutatásra 13 (2011: 6; ↑116,66%) alkalommal összesen 466 (2011: 121; ↑285,12%) db (2009: 1887; 2008: 6740; 2007: 15 599; 2006: 13 970; 2005: 9968; 2004: 6489) DL és DF oklevélfényképet kölcsönöztünk 1 intézménynek, 3 kutató számára.

Az év folyamán 13 belföldi (Magyar Nemzeti Galéria, Magyarország Külügyminisztériuma [2 alkalom], Országos Széchényi Könyvtár [3 alkalom], Pannonhalmi Bencés Főapátság, Tessedik Sámuel Múzeum és Szárazmalom, Gödöllői Királyi Kastély, Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma, Sárospatak; Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága; Nagy Imre Emlékház; Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum) és 2 külföldi (GASK, Kutna Hora, illetve Royal Castle, Varsó – Europa Jagellonica-kiállítás), vagyis 15 kiállításra (2011-ben: 13 alkalom; ↑15,38%) összesen 329 eredeti iratot kölcsönöztünk (2011: 149 tételt; ↑120,81%) kölcsönöztünk. Eredeti irat kölcsönzését digitális felvétel készítésével, illetve kiállításon való közzétételi engedélyével váltottuk ki 12 belföldi és 7 külföldi kiállítás esetében (2011: 3 alkalom; ↑533,33%).

2. Ügyfélszolgálat

A központi (I.) épület Információs Irodája – és a kutatótermek – a tájékoztatás elsődleges intézményi központjai, ahol nagy mennyiségű és gyakran speciális problémakezelést igénylő szóbeli, írásos és telefonos magyar, angol és német nyelvű megkeresések kezelése történik nap mint nap. 2012-ben az Iroda munkatársai 6716 esetben adtak tájékoztatást (2011-ben 7223 eset, ($\downarrow 7,02\%$; továbbá: 2010: 6082 eset, 2009: 6706 eset; 2008: 5460 eset), ebből 2916 esetben (2011: 2720, $\uparrow 7,21\%$) írásos tájékoztatást nyújtottak e-mailben, és hagyományos levélben magyar, angol és német nyelven. A „szolgáltató levéltár” tevékenységeinek körében bevezetett konzultációs lehetőséget (adott kutatási témában nyújtott forrástani és stratégiai tanácsadás) összesen 76 alkalommal vették igénybe tudományos (60%) és nem tudományos (40%) kutatók. A megkeresések növekvő száma azt mutatja, hogy az átláthatóság és a nyitottság jegyében növekszik a társadalmi igény a személyes történelemmel, és a köztörténettel kapcsolatos szakszerű tájékoztatás iránt.

Ezen felül valamennyi főosztálynak igen jelentős szóbeli és írásos tájékoztató munkát kellett ellátnia, így az 1. főosztály tudományos és családtörténeti megkeresésre 55+164 (2011: 82), a 2. főosztály 160+134 (2011: 87 eset), a 3. főosztály 53+318 (2011: 68 eset), a 4. főosztály 221 (2011: 85), az 5. főosztály 44, a 6. főosztály 6 esetben adott írásbeli tájékoztatást, illetve komplex ügyeknél részinformációt a tájékoztatáshoz.

IX. TUDOMÁNYOS MUNKA, KONFERENCIÁK, KIADVÁNYKÉSZÍTÉS, KIADÓI TEVÉKENYSÉG

A tudományos, ismeretterjesztő és egyéb kiadványok készítése a levéltári törvényben rögzített, tehát alapfeladata a MOL-nak, a rendelkezésre álló pénzügyi feltételek azonban sem a szerzői teljesítmény anyagi elismerését, sem a nyilvánosságra hozatalt nem támogatják a szükséges mértékben. 2012-ben a levéltár szigorú pénzügyi gazdálkodása miatt a korábbi évekhez képest is szűkültek a kiadványkészítés forrásai, saját költségvetésből honoráriumra vagy megjelentetésre nem volt fedezet. A kiadványok elkészítése és megjelentetése a Nemzeti Kulturális Alap, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok, továbbá a Magyar Levéltárosok Egyesülete „Nyitott levéltárak” programsorozat támogatásából valósult meg. Azok az elkészült kéziratok, amelyek nem részesültek pályázati támogatásban, nem jelentek meg, közzétételük más források felkutatása után áthúzódik 2013-ra. A kiadványokat többségében társkiadókkal jegyzi a levéltár, amely

azt is jelenti, hogy a szükséges források önálló előteremtése egy-egy intézmény számára egyre nagyobb nehézséget jelent. Kiadói partnerek voltak az MTA BTK Történettudományi Intézet, az Argumentum Kiadó, a Tarsoly Kiadó.

A MOL szakmai folyóirata a Levéltári Közlemények, 2011. évi 2. száma az év elején jelent meg. 2012 májusától új felelős szerkesztő, dr. Oross András végzi a szerkesztői feladatokat. A technikai és pénzügyi feltételekre tekintettel az összevont 1–2. szám 2013. 1. negyedévében jelenik meg.

A MOL — munkatársain keresztül — számos más periodika vagy sorozatjellegű kiadvány szerkesztésében vesz részt. Alapítása óta a főigazgató képviseli az intézményt a Lymbus szerkesztőségében, de 2012-ben Kollega Tarsoly István is részt vett a munkában. A 2011. évi kötet 2012 augusztusában megjelent, a 2012. évi kötet a levéltáron kívülálló okokból 2013-ban jelenik meg.

A Magyar Levéltárosok Egyesülete, a MOL és a Megyei és Városi Levéltárak Tanácsa közös kiadásában jelenik meg a Levéltári Szemle, ennek szerkesztőségében 2011-től dr. Ólmosi Zoltán az olvasószerkesztés feladatait is végző szerkesztőként vett részt. 2012-ben a szerkesztői munka folyamatos volt, a 4. szám 2013 elejére áthúzódva jelenik meg.

A Turul 2012-ben nyugodt körülmények között készült Rácz György főszerkesztésével, a szerkesztőbizottságban Reisz T. Csaba képviseli a MOL-t. A lap megjelentetését az NKA támogatása biztosította.

A MOL 2011-ben Brodarics István híres levelének (Dévény, 1527. március 18.) gyűjteménybe kerülése alkalmából emlékévet rendezett a reneszánsz főpap tiszteletére. Az emlékév utolsó rendezvénye Brodarics István levelezésének kritikai kiadása lett volna, azonban a kiadvány pénzügyi fedezetének biztosítása és a kézirat elkészítése a tervezettnél lassabban haladt. A kötetet 2012. június 15-én minikonferenciával egybekötött könyvbemutatón ismertették a szakmai és érdeklődő közönség számára. A nemzetközi érdeklődésre tekintettel a bevezető, a regeszták és a jegyzetek angol nyelven készültek. A speciális tördelés és a sorozat (Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum, Series Nova, Tom. XVI.) miatt a társkiadó az Argumentum Kiadó volt.

Megjelent — továbbra is Tóth Gergely szerkesztésében — Bél Mátyás *Notitia Hungariae novae historico-geographica* című művének második kötete (Sopron, Vas, Zala és Veszprém vármegye). A kötet bemutatóját november 8-án Szombathelyen, a Vas Megyei Levéltárban rendezték meg.

Több éves előkészítés után elkészült és megjelent Takács Imre: *Az Árpád-házi királyok pecsétjei* című munkája, amely a levéltár egyik új sorozatának első kötete is egyben (*Corpus Sigillorum Hungariae Mediaevalis*). A nemzetközi érdeklődésre tekintettel a tanulmány és a katalógus angol nyelven is megtalálható a kötetben.

Habsburg Ottó születésének 100. évfordulója tiszteletére időszakos kiállítás készült, továbbá ennek anyagából részletes kiállítási katalógus. A katalógus társkiadója a Tarsoly Kiadó volt.

12. évfolyamával határidőre megjelent az ArchívNet című 20. századi internetes forrásközlő folyóirat hat száma (felelős szerkesztő: dr. Ólmosi Zoltán). Az ArchívNet teljes formai és technikai megújulása 2011 első félévében megvalósult, az új felület és a hozzá kapcsolódó közösségi tartalmak (Facebook, Twitter) egy egységes képi világot képviselnek és megfelelnek a legfrissebb internetes trendeknek, ugyanakkor kezelésük és karbantartásuk folyamatos naprakészséget követel. 2012-ben összesen 35 új cikk jelent meg, amelyet 455 176 (!) alkalommal tekintettek meg, átlagosan tehát minden cikket 13 000 látogató olvasott. 2012 legnépszerűbb új cikke *Levelek Cseres Tibornak (1960–1969)* volt Gergely Ferenc tollából (35 244 megtekintés), 2012 legnépszerűbb cikke pedig Kocsis Piroska *Jurij Gagarin Magyarországon* című írása volt (35 409 megtekintés). Az ArchívNet megjelentetését az NKA támogatása tette lehetővé.

2012-ben egy elektronikus kiadványt készítettünk. A *Koncepciók perke Magyarországon 1945 után* című DVD több intézmény közreműködésének eredményeképpen jött létre, Szabó Csaba, Mikó Zsuzsanna és Majtényi György szerkesztésében. Együttműködő partnerek voltak az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, a Budapest Főváros Levéltára, a Hadtörténelmi Levéltár és Irattár, a Magyar Nemzeti Filmarchívum, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap, az Országos Széchényi Könyvtár Történelmi Interjúk Társasága. A DVD 500 példányban készült, könyvesbolti forgalomba nem kerül, a levéltárakban és a nagyobb gyűjteményekben hozzáférhető.

Kiadványaink között tartjuk számon az online szolgáltatások keretében térítésmentesen hozzáférhető nagy adatbázisainkat, ezek körét 2012-ben is bővítettük (Interneten keresztül elérhető a <http://193.224.149.8/adatbazisokol> címen).

Fontos információs felületnek tekintjük a MOL 2009 óta átalakított honlapját, amelynek látogatószáma továbbra is jelentős, 143 554 fő (2011: 146 250; 2010: 169 242; 2009: 194 532). A honlap részletes statisztikai adatait a Google Analytics mérései alapján havi és éves bontásban is közzéteszük a honlapon. Az évek óta tapasztalható enyhe látogatószám-visszaesés oka a strukturáltabb adatbázis-tájékoztatás, ennek alapján közvetlenül, honlapunkon való böngészés nélkül juthatnak el az érdeklődők az egyes szolgáltatásokhoz.

A MOL honlapjának egyik legrendszerezesebben és következetesen bővülő és frissülő rovata „A hét dokumentuma”, amelyen minden hétfőn 10 órakor új cikk jelenik meg (szerkesztője Németh György). 2012-ben 46 új cikk jelent meg (2011:50, 2010:52, 2009:49), azokat 52 226 alkalommal tekintették meg. A 2009–2011-ben megjelent cikkeket 2012-ben is sokan (149 118) látogatták, így ennek a rovatnak a folyamatos publikáltsága szükségszerű. A rovat összes olvasójának száma 2012-ben 201 344 volt. 2012 legnépszerűbb cikke ismét az „Az állandó országház tervei” lett, 4260 olvasóval.

Fontos új kommunikációs eszközzé váltak a különféle hírlevelek. A MOL „Általános hírlevél”-ből 21 szám készült (negyedik éve, kéthetente jelenik meg), a regisztrált olvasók száma év végére 255-ről 1788-ra növekedett. A levéltár könyvtára már korábban, 2008 óta készít hírlevelet, az 5. évfolyamból 12 szám készült, 276 címzettnek kézbesítették. 2012-ben az átszervezett kutatószolgálat is önálló hírlevelet készített, 20 szám és 12 külön értesítés menti ki az 1640 feliratkozott olvasónak. „Pedagógus hírlevelet” erőforráshiány miatt bizonytalan ideig nem készítünk, ebben az évben csak 3 szám készült, az utolsó májusban (regisztrált olvasók száma: 141).

Több munkatársunk publikált az év folyamán önálló köteteket, kisebb-nagyobb történelmi közleményeket, forrásokat, előadásokat tartott konferenciákon. Ezek felsorolását a munkatársak bibliográfiája tartalmazza (publikációikat a MOL honlapján is közzéteszik).

Megjelent kiadványok

Az Árpád-kori nádorok és helyetteseik okleveleinek kritikai jegyzéke. Szerk.: SZŐCS TIBOR. Bp., 2012. 324 p.

Stephnaus Brodericus: Epistulae. Szerk. és bev.: KASZA PÉTER. Bp., 2012. 636 p. (Argumentum Kiadóval közösen)

BÉL MÁTYÁS: *Notitia Hungariae novae historico geographica.* Tom. II. (Sopron, Vas, Zala és Veszprém vármegye). Szerk.: TÓTH GERGELY. MOL–MTI, Bp. 2012. 696 p. (MTA BTK Történettudományi Intézettel közösen)

ÓLMOSI ZOLTÁN-KOCSIS PIROSKA: *Habsburg Ottó és öröksége.* Kiállítási katalógus. Szerk.: Kollega Tarsoly István. Bp., 2012. 63 p. (Tarsoly Kiadóval közösen)

Takács Imre: *Az Árpád-házi királyok pecsétjei – Royal Seals of the Árpád Dynasty.* Bp. 2012. 192. (Corpus Sigillorum Hungariae Mediaevalis 1.)

A történettudomány szolgálatában. Tanulmányok a 70 éves Gecsényi Lajos tiszteletére.
Szerk.: BARÁTH MAGDOLNA, MOLNÁR ANTAL. MOL, 2012.

* * *

- *Levéltári Közlemények*, 82. (2011) 2. szám, 240 p.
- *Archivnet*, 2 (2012) 1–6. számok [www.archivnet.hu]
- *Levéltári Szemle*, 62. (2012) 1–4. számok (társkiadó)
- *Turul*, 85. (2012) 1–4. számok (társkiadó), 40, 40, 40, 40 p.
- *Lymbus*, 2011. 495 p. (társkiadó)

* * *

Elektronikus kiadványok (DVD)

Koncepciók perke Magyarországon 1945 után. Szerk.: MAJTÉNYI GYÖRGY, MIKÓ ZSUZSANNA, SZABÓ CSABA. MOL, 2012.

Lektorált kiadványok

Népgazdasági tervek Magyarországon, 1947–1990. Szerk.: CSÍZI ISTVÁN (anyagi támogatás híján nem jelent meg).

A Kádár-rendszer az 1950-es és az 1960-as évek fordulóján. Tanulmányok és források. Szerk.: Ólmosi Zoltán-Szabó Csaba. (megjelenik a L'Harmattan Kiadóval közösen, 2013. 1. negyedévében)

Készülő kiadványok

- *Levéltári Közlemények*, 83. (2012) 1–2. szám [megjelenés áthúzódik 2013. 1. negyedév]
- *Lymbus*, 2012. (társkiadó)

X. KÖZMŰVELŐDÉS ÉS TUDOMÁNYOS KÖZÉLET

A MOL 2012-ben a szűkülő lehetőségek mellett is arra törekedett, hogy szakmai tevékenységét az intézmény sajátosságainak megfelelő formákban megismertesse a közvéleménnyel, mert ez a levéltár társadalmi integrációját segíti elő. Bár a közművelődési eseményeket szervező főosztályt is érintette a csoportos létszámleépítés és a nyugdíjba vonulás, a hagyományos rendezvényeket egy kivételével, terven felül is megrendezték. A rendezvényeken esetenként a Főigazgatói Titkárság munkatársai, a nagyrendezvényeken pedig más szervezeti egységek munkatársai is aktívan közreműködtek. A közművelődési és egyéb intézményi rendezvényeken, valamint a csoportos látogatásokat figyelembe véve az éves látogatóforgalom közel 8000 (2011: 5260, 2010: 7800, 2009: 4600) fő volt.

Együttműködés közfeladatot ellátó országos intézményekkel

2012-ben is tovább erősítettük a közfeladatot ellátó országos intézményekkel fennálló együttműködések (2011-ben az Alkotmánybíróság volt a levéltár vendége).

Január 5-én Schmitt Pál köztársasági elnök ünnepélyes keretek között, a sajtó nyilvánossága előtt adta át az új Alaptörvény általa aláírt példányát a levéltár számára, annak őrizetébe.

Július 5-én a Kúria és a Magyar Országos Levéltár együttműködési megállapodást kötött, amelynek célja a levéltárban lévő jelentős mennyiségű felsőbbírási iratanyag közös szakmai, tudományos feldolgozása, bemutatása, társadalmi hasznosítása, a Kúria arculatában és akár egyes határozati formákban való megjelenítése, illetve a levéltár munkájának megjelenítése is.

Sajtónyilvános iratgyarapodások

A korábbi gyakorlatnak megfelelően egyes kiemelkedő iratok sajtónyilvános bemutató alkalmával kerültek be az intézménybe, ezzel irányítva a figyelmet a levéltár iratgyűjtő és iratmegőrző tevékenységére.

Január 20-án a Magyar Kultúra Napja tiszteletére rendezett ünnepségen Deák Ferenc nyolc magánlevelével és egy versével gazdagodott a MOL gyűjteménye. A különleges dokumentumokat René Louis Roudaut, Franciaország budapesti nagykövete adta át Szócs Géza kultúráért felelős államtitkárnak és dr. Mikó Zsuzsanna főigazgatónak. A rendezvényen 40 fő vett részt.

Szeptember 25-én sajtóbemutatón ismertették az 1849. évi komáromi parancskönyvet, amelyet a Szerencsejáték Zrt. támogatásával sikerült megvásárolni a levéltár számára. A bemutatón dr. Hermann Róbert a parancskönyv forrásértékéről, dr. Pelyach István Komárom történeti szerepéről, Németh György pedig a levéltár 1848–1849-es gyűjteményeiről tartott ismertető előadást. A bemutatón 25 fő vett részt.

Szakmai közéleti események

A MOL szakmai és szervezési teljesítményeinek elismertségét jelzi, hogy egyes szakmai közéleti események helyszínéül is szívesen választják a külsős partnerek.

Január 25-én a 2011-ben alakult Magyar Családtörténet-kutatók Egyesülete által alapított és odaítélt „Az év levéltára” díj átadására került sor, 40 fő részvételével. A díjat a Kalocsai Egyházmegyei Levéltár és a Bécsi levéltári delegáció nyerte el.

November 7-én a Magyar Levéltárosok Egyesülete által első alkalommal megszervezett „Nyitott levéltárak” programsorozat keretében ugyancsak „Az év levéltára” díj átadására került sor a levéltár Bécsi kapu téri épületében. A díjat első alkalommal Budapest Főváros Levéltára nyerte el, 110 résztvevője volt a rendezvénynek.

Konferenciák

Február 7-én a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium közreműködésével rendeztük meg a „Köziratok magánkézben” című konferenciát. Az előadók a magánirat és közirat definiálásának, valamint ezek levéltári elhelyezésének kérdéseit elemezték. A konferencia teljes anyaga megtekinthető a www.videotorium.hu oldalon. A konferencián 70 fő vett részt.

Május 22-én az ICARUS nemzetközi együttműködés keretében az ENArC program részeként társrendezőként részt vettünk a BFL-ben rendezett „A virtuális levéltár: a „rég” iratok találkozása az „új” technológiával. Eredmények és lehetőségek” című workshopon és szakmai gyakorlaton. A MOL részéről Ráczy György tartott előadást.

Október 16-án a közel 120 éves Magyar Közgazdasági Társasággal együttműködve konferenciát rendeztünk „A Magyar Nemzeti Bank szerepe a magyar gazdaságban — változó történelmi korszakokban” címmel. Az eredeti MNB-s és pénzügyminisztériumi forrásokra épülő előadások mellett az egykori MNB-s középvezetők személyes reflexióit is meghallgathatta a nagyszámú — 70 fős — szakmai közönség. A MOL munkatársai (Kálniczky Veronika, Kovács Tamás) mellett előadást tartott Rab Virág, Botos János, Zdeborsky György, Várhegyi Éva és Huszti Jenő. A rendezvényt az MNB anyagi támogatása tette lehetővé.

November 9-én a 100 éve született Habsburg Ottó emlékére tudományos konferenciát és kiállításmegnyitót rendeztünk a „Nyitott levéltárak” programsorozat keretében, a Magyar Levéltárosok Egyesülete és az NKA támogatásával. A nagy sikerű konferencián részt vett és előadást is tartott dr. Habsburg György, mellette Soós István, Katona Csaba, Kovács Tamás, Ormos Mária, Fiziker Róbert és Ólmosi Zoltán előadását hallgathatta meg az ott összegyűlt 60 résztvevő. A konferenciát követően nyitották meg a témához kapcsolódó új időszaki kiállítást.

Kiállítások

2012-ben a szűkös pénzügyi lehetőségek és a munkatársak számának megfogyatkozása miatt csak 1 (2011: 4; 2010: 8; 2009: 1) új időszaki kiállítást készítettünk, amely témájában kapcsolódott a Habsburg-konferenciához és Habsburg Ottó születésének centenáriumához. A kiállításhoz igen nívós katalógust készítettek a rendezők, Ólmosi Zoltán és Kocsis Piroska. Szeptemberig a 2011. évi Károlyi-kiállítás volt megtekinthető. A Könyvtár a MOL rendezvényeihez kapcsolódóan rendszeresen tematikus válogatást végzett, továbbá az első emeleti tárlóban két-három hetente cserélték az új szerzeményeinket.

Könyvbemutatók

Az év folyamán összesen 5 kiadványbemutatót tartottunk a levéltár vagy társintézményeink legújabb műveiből. Április 24-én a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár két DVD-jét (15 résztvevő), június 15-én a Brodarics-év lezárásaként Brodarics István levelezése című művet (Argumentum-MOL közös kiadvány) minikonferencia keretében (67 résztvevő), szeptember 25-én a családtörténeti irodalom új darabjait (Genealógia I. és Turul 2012, 45 résztvevő), november 5-én a Koncepciók perek Magyarországon 1945 után DVD-t (50 résztvevő), november 27-én pedig Az Árpádházi királyok pecsétjei című művet (40 résztvevő) mutattuk be az érdeklődőknek. Bél Mátyás Notitiája II. kötetének bemutatója nem a MOL-ban, hanem a Vas Megyei Levéltárában volt, november 8-án.

Közművelődési programok

A szűkülő pénzügyi lehetőségek és a feladatot végző munkatársak számának jelentős csökkenésével eredetileg nem terveztük a hagyományos közművelődési nagyrendezvények lebonyolítását. A munkatársak lelkesedése, valamint a levéltár látogatók igénye alapján azonban csak a Múzeumok Majálisán nem vettünk részt, a többi nagyrendezvényt megvalósítottuk, sőt újabb rendezvényforma lebonyolítására is vállalkoztunk. A közművelődési rendezvényeken összesen 5867 látogatót (2011: 3300; 2010: 4300; 2009: 4600 fő) fogadtunk, ami a korábbi évekhez képest is kimagaslóan jó teljesítmény volt. Ebből a tevékenységből az intézménynek egész évben összesen 689 100 Ft bevétele származott.

Az előkészítésben és a szervezésben rendszeresen részt vevő munkatársak száma az előző évhez képest jelentősen csökkent, összesen 38 munkatárs vett részt egy vagy több rendezvényen. A rendezvényeken továbbra is a meglehetősen eszközigényes jelmez és a kézműves játékok a legnépszerűbbek, amelyekhez a munkatársak minimális költséggel, gyakran saját szabadidejükben állították elő a szükséges eszközöket. A könyvtár önálló programmal vett részt az intézmény közművelődési rendezvényein.

Március 15-én a KIM felkérésére terven kívül részt vettünk a vári intézmények részvételével szervezett ingyenes családi napon. A program lebonyolításához szükséges anyagok beszerzésében és az 1. és 3. főosztály munkatársai segítségével összeállított feladatlapok sokszorosításában nagy segítséget kaptunk a minisztériumtól. A rendezvényen mintegy 1600 látogatót (600 felnőtt, 1000 gyermek) fogadtunk.

Április 12-én és 18-án a 9. és a 17. főosztály szervezésében terven kívül óbudai vásárnapot szerveztünk az érdeklődő kutatók számára (épület- és tevékenység bemutató Óbudán). A két nap összes bevétele 118 600 forint, az érdeklődők száma 91 fő volt.

Június 15-én a „Nyitott levéltárak” programsorozathoz kapcsolódva rendeztük meg a 2011. évi Brodarics-émlékév utolsó (áthúzó) eseményét, a Brodarics-levelezés könyvbemutatóját. A konferencia előadói voltak Trostovszky Gabriella, Pálffy Géza, Kasza Péter, Oborni Teréz, Varga Szabolcs, a könyvet Kulcsár Péter mutatta be, összesen 67 résztvevő volt a rendezvényen. Az előadások elérhetők a www.videotorium.hu oldalon.

Június 16-án immár harmadik alkalommal — terven kívül — bekapcsolódtunk a Múzeumok Éjszakája programba, ebből az alkalomból megismételtük a korábbi években népszerűvé vált kulturális kaszinót. A kiemelkedően sikeres rendezvényen mintegy 2200 látogatót (2011: 860 fő) fogadtunk, a bevétel 541 800 forint (az MLE-től kapott támogatással együtt összesen 760 700 forint) volt, a lebonyolításban az intézmény 38 munkatársa vett részt.

Szeptember 15–16-án a hagyományoknak megfelelően, de szűkített programmal, az épület bemutatásával vártuk a látogatókat. A korábbi évekhez képest sokkal kevesebb rendező munkatárs volt (19 fő). A két nap alatt 1700 (2011: 1800) főt vezettünk végig az épületben, a látogatók 10%-a volt gyermek. Ez a tavalyi látogatószámától csak mintegy 5%-kal marad el. A munkatársak angol, német, francia, olasz és holland nyelven is vezettek külföldi csoportokat. A két napon 59 100 Ft bevételt szereztünk kiadványok és promóciós termékek árusításából.

Október 31-én ünnepélyes megemlékezést tartottunk az 1956. évi forradalom és szabadságharc tiszteletére a Bécsi kapu téren. A rendezvényen 35 fő vett részt. Előadást tartott Lakos János, Albrechtné Kunszeri Gabriella, Laczlavik György és Ólmosi Zoltán. Az előadások a www.videotorium.hu oldalon elérhetőek.

November 23-án „közkívánatra”, a látogatók kérésére ebben az évben is megrendeztük a „Karnyújtásnyira a történelem — Levéltári éjszaka” című őszi rendezvényünket. Idén kevesebb, 41 fő vett részt rendezőként intézményünkben, és a tavalyihoz képest jóval több, 265 látogatónk volt (2011: 165 fő), 47 500 Ft bevételt szereztünk, elsősorban kiadványaink árusításából. A rendezvény kiemelt vendége Friderikusz Sándor volt.

Egyéb rendezvények

Gecsényi Lajos, a MOL 1997–2002 és 2003–2009 közötti főigazgatója születésének 70. évfordulója tiszteletére a levéltár kiadásában emlékkönyv készült, ennek ünnepélyes átadására és a volt főigazgató köszöntésére november 12-én került sor, nagyszámú ünneplő jelenlétében.

A hagyományokat követve, negyedik alkalommal, december 13-án „2012 digitalizálási eredményei a MOL-ban” címmel többszereplős bemutatót tartottunk, ahol tájékoztattuk az érdeklődőket (50 fő) a 2012-ben elvégzett digitalizálási munkákról. Az előadások prezentációs anyaga a levéltár honlapjáról elérhető.

Látogatócsoportok

2012-ben különös hangsúlyt helyeztünk a látogatócsoportok fogadására. 2011 novemberétől bevezettük a térítéses épület- és kiállítás látogatást, de jelentős kör számára továbbra is biztosítjuk a térítésmentes csoportfoglalkozásokat.

A központi épületet és a kiállítást 116 (2011: 79; 2010: 92; 2009: 52) csoportban összesen 1320 (2011:1299; 2010:1341; 2009:927) fő tekintette meg munkatársaink szakszerű ismertető vezetésével. Az előre bejelentett csoportok fogadásából az intézménynek összesen 420 750 Ft bevétele származott (2011: 33 200 Ft, növekmény: 1267%). Térítésmentes csoportlátogatások számára adott összes kedvezmény 323 200 Ft volt.

A MOL összesen 21 rendezvényt szervezett, a résztvevők száma igen magas volt. A hagyományos bevételeket (kiadványok és promóciós termékek árusítása, belépőjegyek) kiegészítették a dologi költségre vonatkozó egyéb támogatások, amelyeket a KIM és az MLE Nyitott levéltárak programja biztosított.

A MOL rendezvényei, 2012 (résztvevők és bevételek)

Esemény leírása	időpontja	típusa	Rész- vevők (fő)						Bevételek (Ft)					
			összesen	összesen	kiadvány	bolt	jegy	egyéb						
			6 663	1 462 200	87 500	59 800	541 800	894 100						
Schmitt Pál köztársasági elnök látogatása	01.05.	int. kapcsolat	20											
Deák-levelek (Magyar Kultúra Napja)	01.20.	iratgyarapodás	40											
MACSE "Az év kutatóhelye díjátadás"	01.25.	közélet	40											
Köziratok magánkézben konferencia	02.07.	konferencia	70											
Március 15. családi nap	03.15.	közművelődés	1 600	65 300		1 800							63 500	
Vásárnap Óbudán	04.12.	közművelődés	68	69 500									69 500	
Vásárnap Óbudán	04.18.	közművelődés	23	59 100									59 100	
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár DVD	04.24.	kiadványbemutató	15	50 000									50 000	
Brodarics-konferencia	06.15.	közművelődés	67											
Múzeumok Éjszakája	06.16.	közművelődés	2 200	810 700	25 000	13 900	541 800	230 000						
Kulturális Örökség Napja (szombat)	09.15.	közművelődés	800	16 150	3 500	12 650								
Kulturális Örökség Napja (vasárnap)	09.16.	közművelődés	900	42 950	14 500	28 450								
Könyvbemutató (Családtörténeti irodalom)	09.25.	kiadványbemutató	45											
Parancskönyv könyvbemutató és konferencia	10.08.	iratgyarapodás	25											
A Magyar Nemzeti Bank szerepe	10.16.	konferencia	70											
56/56 a MOL-ban	10.31.	közművelődés	35	100 000									100 000	
Koncepciók percek dvd bemutató	11.05.	kiadványbemutató	50											
"Az év levéltára díj" átadása	11.07.	közélet	110										121 000	
Habsburg kiállítás és konferencia	11.09.	konferencia	60	165 000									165 000	
Gecsényi Lajos emlékkönyv	11.12.	egyéb	70											
Karnyújtásnyira a történelem	11.23.	közművelődés	265	47 500	44 500	3 000								
Árpád-kori pecsétkönyv bemutatója	11.27.	kiadványbemutató	40											
Digitalizálási eredmények	12.13.	egyéb	50	36 000									36 000	

A MOL szakmai tevékenységéről 2012 folyamán is gyakran tudósított a média több orgánuma is. 108-szor a hagyományos sajtótermékek, 46 alkalommal az internetes felületek, 16 alkalommal pedig videóanyag tudósított az intézményről (MTV, ATV, Hír TV, Múlt-kor, MNO Online, Echo Tv).

Munkatársaink előadóként a Magyar Levéltárosok Egyesülete, a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete, a Fiatal Levéltárosok Egyesülete, az Önkormányzati Levéltárak Tanácsa, a Magyar Történelmi Társulat és az önkormányzati levéltárak számos rendezvényén működtek közre. Több munkatársunk töltött be szakmai közéleti tisztséget. Dr. Mikó Zsuzsanna mb. főigazgató hivatalból a Levéltári Kollégium elnöke. Dr. Ólmosi Zoltán a Levéltári Szemle szerkesztője, az MLE MOL szekciójának vezetője, Oross András a Fons folyóirat szerkesztőségének, dr. Németh István az Urbs Várostarténeti Évkönyv szerkesztőségének tagja. Rác György a Magyar Történelmi Társulat Választmányának tagja, valamint az MTA Történettudományi Bizottság titkára.

XI. KÖNYVTÁRI MUNKA

A teljes állomány retrospektív elektronikus katalogizálása 2012-ben befejeződött, aminek eredményeképpen év végére a 131 411 könyvtári egység interneten kereshető, 80 917 rekordon. Az adatbázis használatával történik a nyilvántartás és a kölcsönzés is, egy integrált

rendszerben. A 2012. október 1-jén a Magyar Nemzeti Levéltár létrejöttével újabb feladatokat is kapott a könyvtár, ami a levéltári könyvtárak szakmai működésével összefüggő munkát jelentett.

A Könyvtár munkatársai a gyűjteményszervezési, bibliográfiai feldolgozó, olvasószolgálati, állományvédelmi feladatokat magas színvonalon látták el. A könyvtári állomány zömében ajándékként **1234** (2011:1332; 2009:1466 ; 2008:1676) kötetben gyarapodott, ami **3 993e** (2011: 3925e; 2010: 5747e; 2009: 5939e; 2008: 4162e) Ft értéket képvisel. Elektronikus adathordozó formájában **42** (2011: 54; 2010: 149; 2009: 95 ; 2008: 57) darab érkezett **260e** (2011: 313e; 2010: 1402e; 2009: 1317e ; 2008: 1 258e) Ft értékben. A 2012. évi fogyások figyelembevételével az állomány **130 608** (2011:129 374; 2010: 127 652; 2009: 125 704 ; 2008: 124 338) kötetre, és **803** (2011: 761) darab adathordozóra nőtt. A Corvina-rendszerben üzemelő online katalógusban 4 040 (2011:16 107; 2010: 13 454; 2009: 9974; 2008: 8018;) rekord készült el az év folyamán, ezzel **80 917-re** (2011:76 876; 2010: 60 519; 2009: 47 065; 2008: 37 091; 2007: 29 073) nőtt a katalógusrekordjainak száma, amely 131 ezer dokumentum leírását jelenti.

A könyvtár olvasószolgálati forgalmának alakulása:

	012	2	011	2	10	20	09	20	08	20
Eset	640	1	200	2	01	26	535	2	549	2
Mű	065	5	545	5	38	72	451	7	053	8
Kötet	455	6	958	6	119	10	282	10	365	11

Könyvtárközi kölcsönzés keretében 1 (2011: 3; 2010: 4) esetben 1 kötetet (2011:3; 2010: 7) művet kértünk, tőlünk 36 (2011:26; 2010: 59) esetben kértek 45 (2011:31; 2010: 116) kötetben. Nemzetközi viszonylatban 2012-ben 19 ország 53 intézményével voltunk cserekapcsolatban, kiadványaink küldése ezek közül 23 partner részére teljesen, 14 partner részére részlegesen szünetel. Nemzetközi csere keretében 122 kötetet kaptunk 505e Ft értékben. Belföldi viszonylatban 126 kötetet kaptunk, 385e Ft értékben. Az év folyamán megjelent nyolc kiadványunkból a kiadványcsere példányokat kézbesítés útján tudtunk küldeni partnereink számára: külföldi partnereink számára Ausztriába, Szlovákiába és Romániába, más intézmények számára előkészítettük; belföldi partnereink számára hiánytalanul eljuttatták. A nemzetközi csere változatlanul jelentősen járul hozzá a külföldi szakfolyóiratok beszerzéséhez.

2012-ben állományából 72 kötetet adott át digitalizálás céljából a Digitális Könyvtár , 170 kötetet pedig nyomtatott könyvek gyarapítására. Az Intézmény kulturális rendezvényein három alkalommal vettek részt a könyvtár munkatársai. A szakmai rendezvényeket válogatás bemutatásával színesítik, új kiadványaikat tárlóban mutatják be. Gondozzák a honlap könyvtári oldalát és havonként hírlevelet készítenek.

XII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A MOL középtávú szakmai terve szerint az intézmény nemzetközi kapcsolatainak prioritásai a következők:

1. EC szervezetek (EBNA, EAG, DLM)
2. finanszírozást jelentő projektek (Enarc, APEX, további pályázatok előkészítése, kétoldalú együttműködések)

3. Hungarika feltárás (ld. 5.1.5)
4. ingyenes rendezvények (IIAS)
5. ICA rendezvények (cél: disszemináció, partnerkeresés)
6. kétoldalú kapcsolatok (tapasztalatcsere, konferenciák, fogadás, kiállítások cél: a. közép-európa irat és segédletek cél: b. Európa disszemináció és partnerkeresés)

EC szervezetek (EBNA, EAG, DLM)

A MOL-t a három szervezet szakmai munkájában 2012-ben Szatucsek Zoltán főigazgató-helyettes képviselte. Az EBNA és az EAG megtárgyalta az Európai Bizottság új adatvédelmi direktívájának tervezetét. Megtárgyalta és elfogadta a szakértői csoport jelentését, amelyet azóta az Európai Bizottság is jóváhagyott. Archives in Europe. Facing the challenges of the digital era'. A jelentésbe magyar javaslatra került be, a digitális területtel foglalkozó stratégia megalkotása.

A DLM Forum megkezdte a Moreq2010 specifikáció kiegészítő moduljainak fejlesztését. Megkezdte működését az első tanúsító szervezet. A szervezet elfogadta a publikálásra vonatkozó protokollt és javaslatot dolgozott ki a képzés akkreditált rendszerére.

- május 30. Koppenhága: 25th European Board of National Archivists Conference., 12. European Archives Group Meeting, DLM Forum Executive Committee Meeting.
- október 10-12., Nicosia: 25th European Board of National Archivists Conference
- január 30., London: 13th European Archives Group Meeting. DLM Forum Executive Committee Meeting.
- május 31-június 1., Koppenhága: DLM Forum Members Meeting and Annual General Meeting.
- november 15-16., Zágráb: DLM Forum Members Meeting and Annual General Meeting.

Nemzetközi projektekben való részvétel

Az ICARUS magyar nemzeti képviselője 2014-ig Reisz T. Csaba, a félévente tartott ülések költségeit az ENArC projekt (2011-2015, témavezető: Rácz György) pénzügyi támogatása biztosítja. Mindkét alkalommal Rácz György, Reisz T. Csaba és Török Enikő képviselte a MOL-t. A szervezet keretei között intenzíven folyik a kataszteri térképek felmérésének összegzése, amelyet a BFL vállalt magára jórészt a MOL korábbi felmérései alapján. Az ülések helyszíne és időpontjai:

Június 25-27., Einsiedeln/CH: ICARUS-meeting

November 19-21., Pozsony/SK: ICARUS-meeting

2012. március 1-jén megkezdődött az Európai Levéltári Portál fejlesztésére létrehozott APEX projekt. Az európai nemzeti levéltárakat, az ICARUS-t és az EUROPEANA-t tömörítő konzorcium célja, hogy a levéltári kincsekhez egy közös európai portálon keresztül biztosítson hozzáférést. Emellett fontos törekvése az Europeana portál gazdagítása is. Az APEX az Europeana levéltári szakterületért felelős aggregátora, és - az Europeana-val szorosán együttműködve - aktívan részt vesz abban a munkában, amely a levéltárak által feltöltött, úgynevezett metaadatok formátumának kölcsönös átjárhatóságát biztosítja; emellett ajánlást tesz a levéltári adatállomány jogkezelésével kapcsolatban. Az APEX projekttervében az előbb felsoroltak mellett nemcsak a meglévő portál infrastrukturális fejlesztése szerepel, hanem olyan új szoftver-eszközök, funkciók, valamint szabványok kifejlesztése is, amelyek megkönnyítik a levéltári adatok és adatállomány egységes leírását, adatcseréjét és közös internetes publikálását. A Web 2.0 technológia alkalmazásával lehetőség nyílik a felület interaktívabbá tételére (forum létrehozása, megjelenés a szociális média felületén, például:

Wikipedia, Facebook, Twitter, Youtube), így a meglévő alkalmazások fejlesztésével a portál a munka előrehaladtával egyre felhasználóbarátabbá válhat.

Az APEX konzorcium az Európai Unió Versenyképességi és Innovációs Keretprogram (CIP -Competitiveness and Innovation Framework Programme) alprogramjának az Infokommunikációs Technológiák Közösségtámogató Programja (Information Communication Technologies Policy Support Programme, ICT PSP) keretében meghirdetett Europeana - Tartalomépítés (Aggregating content in Europeana) pályázati felhívására nyújtott be nyertes projektjavaslatot. A projekt megvalósítási ideje 36 hónap, amelyre az EU a Legjobb Gyakorlati Hálózatok (Best Practice Network) finanszírozási formában nyújt támogatást (a közvetlen költségekre a támogatás mértéke: 80%).

További projektek előkészítése

WWI projekt: Az ICARUS és a Bolgár Levéltári Igazgatóság meghívására és felkérésére részt vettünk a Szófiában április 23–24-én tartott workshop-on, ahol a kelet-európai levéltáraknak az I. világháború 100 éves centenáriuma való megemlékezésére vonatkozó lehetőségeiről és pályázati finanszírozhatóságáról folytattunk megbeszéléseket. Ennek előkészületi majd utómunkálatait Reisz T. Csaba koordinálta és koordinálja.

ICT PSP: Annak érdekében, hogy a MOL közvetlen EU finanszírozású projekteken is sikerrel vegyen részt, szakértőként részt vettünk az Európai Unió Versenyképességi és Innovációs Keretprogram (CIP -Competitiveness and Innovation Framework Programme) alprogramjának az Infokommunikációs Technológiák Közösségtámogató Programja (Information Communication Technologies Policy Support Programme, ICT PSP) 2013. évi felhívásának előkészítésében.

- február 24., Luxembourg: Expert meeting on e-Archiving. EC Information Society and media DG.
- március 26., Luxembourg: Expert meeting on e-Archiving. EC Information Society and media DG.

Kétoldalú nemzetközi kapcsolatok

Kétoldalú együttműködési megállapodás aláírása történt meg a Bolgár Levéltári Igazgatósággal. A megállapodást Szófiában, 2012. október 22-én, magyar részről dr. Mikó Zsuzsanna, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója, bolgár részről Rumjana Atanassova a Bolgár Levéltári Igazgatóság főigazgató-helyettese írta alá, Klein András szófiai magyar nagykövetség jelenlétében. A már meglévő eredmények mellett a két intézmény további együttműködést tervez képzéssel kapcsolatos EU programok indítására. A felek többek között megállapodtak szakemberek cseréjében a tudományos kutatások megvalósítása érdekében, egy közös dokumentum-gyűjtemény létrehozásában Bulgária és Magyarország kapcsolatának történetéről, valamint abban, hogy másolatokat cserélnek a feltárt levéltári dokumentumokról, amelyeket a másik ország nemzeti levéltárában őriznek. A program keretében a levéltárvezetők október 22-én megnyitották a Szófiai Magyar Kulturális Intézetben az 1956-os forradalomról szóló kiállítást, amelyre a két levéltár anyagából válogattak iratokat és képeket. A szakmai program részeként Szatucsek Zoltán mb. főigazgató-helyettes előadást tartott a Magyar Nemzeti Levéltárban folyó digitalizálás eredményeiről.

A Horvát Nemzeti Levéltárral kötött együttműködés az egyik legeredményesebb volt 2011-ben is, célszerű a jó kapcsolat ápolását folytatni. A horvátok jelezték, hogy 2012-ben is szeretnék közös rendezvényeket, a javaslatunk a Brodarics-émlékkönyv horvátra fordított változatának kiadása, valamint a Brodarics-levelezés ottani bemutatása volt, és javasoltuk, hogy a 2012. márciusában Zágrábban tartandó reneszánsz konferenciát is illesszék a programba, így 2012-ben ők is tudnak Brodarics-évet rendezni. A tárgyalásokat Reisz T.

Csaba folytatta. Dr. Ólmosi Zoltán 2012. október 17–19. között részt vett a horvát levéltárosok konferenciáján Varasdon, az MLE képviselőjében.

A magyar-román egyezmény tárgyalásain a magyar bizottság résztvevőjeként részt vettünk a bizottság munkájában. A Magyar Országos Levéltár és a Román Nemzeti Levéltár 2011. július 13-án Gyulafehérvárott írt alá együttműködési szerződést az erdélyi vonatkozású levéltári fondok, állagok, sorozatok, valamint gyűjteményes fondok jegyzékének szerkesztési és kiadási szabályai tárgyában. A középtávú 2014. december 31-ig tartó együttműködés keretében a két fél kinyilvánította, hogy kiemelt programnak tekinti az 1918/1919-ig keletkezett és a tudományos kutatás számára hozzáférhető romániai, illetve magyarországi közlevéltárakban őrzött Erdélyre vonatkozó levéltári iratanyagok feltárását és a jegyzék megjelentetését. Az együttműködés aláírása óta folyamatos a magyar és román fél közötti kapcsolattartás. 2012. március 27-29. között Gyulán magyar vendéglátással sor került a két nemzet bizottságainak megbeszélésére, amelyen a készítenő jegyzékekre vonatkozó részleteket egyeztettek. 2012. október 24-26-án Temesváron a román fél vendégeként vitatta meg a két bizottság a közös kiadvány előkészületi munkálatainak állását, a kiadvány szerkesztésének módját, levéltári szabványokhoz való igazítását, kitűzve az együttműködés további pontjait és feladatait.

Nem szerepelt az éves munkatervben az a székelyudvarhelyi kezdeményezés, amelynek célja az „Erdély története” mintájára „A székelyek története” szintézisének elkészítése és a MOL-t partner intézményként kérték közreműködésre. A kezdeményező Székelyudvarhely polgármestere, Bunta Levente. A székelyudvarhelyi delegációt fogadtuk a MOL-ban, a többi partner intézménnyel való egyeztető tárgyalásokon (február 20.) pedig Reisz T. Csaba elkísérte a delegációt a Magyar Nemzeti Múzeumba, az Országos Széchényi Könyvtárba, az MTA BTK Történettudományi Intézetbe is. Ugyanő képviselte a MOL-t a város március 15-i megemlékezésén, valamint a március 15–16-án megrendezett „Székelyföldi Tudományosság - székely tudósok” című konferencián, amelyet a szervezők a történeti munka nyitó rendezvényének tekintettek. (március 14–17.)

2012. július 16-17. között Szlabey Dorottya kétnapos szakmai látogatáson vett részt a GSK (Gesellschaft zur Sicherung von schriftlichem Kulturgut) mbH pulheimi Konzerváló Központjában. Az utazást a CEIBA cseh konzerváló és restauráló anyagokat forgalmazó cég szervezte. (14/525/2012 OL)

XIII. E-LEVÉLTÁR

A projekt lebonyolítása 2012-ben jelentős mérföldkőhöz érkezett el.

A gépterem-beruházás közbeszerzési eljárás eredményesen lezajlott. A létrejött vállalkozási szerződés értelmében a kivitelezés 2012. június 20-ig megtörtént, jelenleg a használatba vételi eljárás zajlik.

A projekt során a pótmunkák értéke, valamint a tervhez képesti egyéb módosulások (csökkenések) értéke kiegyenlítették egymást, így szerződésmódosításra nem került sor.

A gépterem tényleges használatba vételéhez szükség volt külön elektromos betáplálás biztosítására, amelyre külön közbeszerzési eljárás lefolytatását követően került sor. Ezt követően a gépterem teljes üzembe helyezése 2012. október 27-én megtörtént.

Elektronikus levéltár projekt szoftver és hardver elemeinek szállítása, valamint kapcsolódó szolgáltatások teljesítése tekintetében lezajlott az eljárás. Az ún. generálszállítói eljárásban megjelent a részvételi felhívás, melyre kilenc társaság nyújtott be jelentkezést. Az értékelést követően a Konzorcium négy társaság jelentkezését minősítette érvényesnek és kérte fel ajánlattételre. A tárgyalásos szakasz lezajlott, elkészült az ottani megállapodásoknak

megfelelő végső ajánlattételi felhívás és műszaki dokumentáció. A végső ajánlatok beadási határideje 2012. július 20. volt. Ezt követően a Bíráló Bizottság elvégezte az ajánlatok vizsgálatát, döntési javaslatában – különböző hiányosságok miatt – az AQUIS Informatika Zrt., Getronics Magyarország Kft. és a Bull Magyarország Kft. ajánlata érvénytelenségének a megállapítását, és az IQSYS Informatikai és Tanácsadó Zrt.-nek az eljárásban nyertesnek történő nyilvánítását javasolta. 2012. augusztus 17-én – az NFÜ KFF minőségbiztosítási tanúsítvány birtokában - megtörtént az eredményhirdetés. Az AQUIS Informatika Zrt. és a Bull Magyarország Kft. előzetes vitarendezést kezdeményezett, melyek megválaszolása megtörtént. (Sajnos) A Bull Magyarország Kft. 2012. szeptember 6-án, az AQUIS Informatika Zrt. pedig a 2012. szeptember 7-én jogorvoslati kérelmet nyújtott be Közbeszerzési Döntőbizottsághoz, amely a Bull Magyarország Kft. kérelmének a tárgyalását 2012. október 3-ra, az AQUIS Informatika Zrt. kérelmének a tárgyalását 2012. október 11-re tűzte ki. A lezajlott tárgyalásokon mind a Bull Magyarország Kft., mind az AQUIS Informatika Zrt. visszavonta jogorvoslati kérelmét, így minden akadály elhárult a generálszállítói eljárás sikeres lezárása előtt: a nyertes ajánlattevővel a T-Systems Magyarország Zrt. –vel (IQSYS Informatikai és Tanácsadó Zrt. jogutódja) 2012. október 18-án aláírásra került a vállalkozói szerződés.

A nagyteljesítményű eszközök beszerzése eljárás előzetes terveinknek megfelelően zajlott le: az eljárásban öt ajánlattevő tett ajánlatot. A hiánypótlásokat követően két ajánlattevőt kértünk fel elektronikus árlejtésre. Az elektronikus árlejtés sikeresen lezajlott és azt eredményezte, hogy az eljárás értéke az előzetes költségbecslésünknek megfelelően alakult. Az elektronikus árlejtés révén a kezdeti árajánlatokhoz képest közel 50%-os árengedményt értünk el.

Az ORACLE beszerzése eltérően az előzetes tervektől nem önálló eljárás keretében, hanem a generálszállítóiban valósul meg (a végső ajánlattétel műszaki követelményei között).

A PC és notebook beszerzés eljárás sikerrel zajlott le, amelynek keretében 10 db asztali és 5 db notebook számítógép került beszerzésre, az eszközök kijelölt felhasználók számára történő átadása megtörtént. Megállapítható, hogy az eszközöket normál piaci áron szereztük be, de a nagyteljesítményű eszközökhöz hasonló költségmegtakarítást nem értünk el (nem terveztünk elektronikus árlejtést).

Az Elektronikus Archiváló Laboratórium eszközeinek beszerzése eljárás sikerrel zajlott le, 1-1 db nagyteljesítményű könyv- és mikrofilmszkennel beszerzésére került sor (ZEUTSCHEL). Az eszközök üzembe helyezése, a felhasználók oktatása megtörtént, a feldolgozó munka megkezdődött és folyamatosan zajlik. A Támogatási szerződés fentebb jelzett módosítása érinti a 2013. évi (további) közbeszerzéseinket is: új közbeszerzésként fog megjelenni a „Telekommunikációs és EKG csatlakozás”, valamint a „Levéltári hálózat és feldolgozó kapacitásfejlesztés ” eljárás is. Az elektronikus iratok hosszú távú megőrzése témában tanulmányt készítettünk elő, a termék célja a nemzetközi és EU tagállami e-levéltári gyakorlatok, OAIS implementációk vizsgálata, összehasonlító elemzése és a sikeres külföldi levéltári projektek bemutatása. Az OAIS implementációk összehasonlító vizsgálata keretében következtetéseket kellett levonni a szabványon alapuló megvalósult rendszerek tapasztalataiból. A felmérésnek választ kellett adnia arra, hogy miként alkalmazható az OAIS modell nemzeti levéltárakra. Az egyes levéltári rendszerekben számos proprietary és open source termék került integrálásra. A levéltári rendszerek környezetében vizsgálni és tesztelni kell, hogy mely alkalmazások integrálhatók a magyar levéltári viszonyok közé. A feladat elvégzésére a MOL közbeszerzési eljárást követően az Információs Társadalomért Alapítvánnyal szerződött. A MOL munkatársainak feladata a feladat elvégzésében való levéltári közreműködés.

Az elektronikus adatvagyon felmérés során a személyes interjúk készítése az előírt határidőre lezajlott a 4. és a 7. főosztály referenseinek közreműködésével. Az online

felmérésbe bevont 203 szerv felmérése (80 válaszadóval) megtörtént. Az összegző tanulmány a külső közreműködő vállalkozóval közösen megírásra került. Az eredmények megjelentek az eleveltar.gov.hu honlapon.

Az elektronikus levéltári rendszer metaadat modelljének elkészítése szintén a projekt feladata. Az elektronikus iratok tekintetében a levéltári leírás eltér a hagyományos iratokétól, nem csupán kiegészül a technikai metaadatokkal, de objektum specifikus metaadat halmazokra tagolódik. Az elektronikus iratok hosszú távú megőrzése új levéltári feladat, a közlevéltárak számára törvényben előírt kötelezettség. A feladat során vizsgálni és elemezni kell az elektronikus iratok leírását, a leírásnak a hagyományos iratokétól eltérő specifikumait, azokat a megoldásokat, amelyek kapcsolódó kutatási projektek eredményeként jöttek létre és el kell készíteni az elektronikus levéltári metaadatmodellt és annak komponenseit.

Az intézményi, földrajzi és személyes névterek tervezett fejlesztése megvalósult, a fejlesztés és adatbetöltés során szerzett tapasztalatok alapján további fejlesztések lesznek szükségesek. Betöltésre kerültek az OSZK-tól kapott testület és személy rekordok, a földrajzi fogalmakat tartalmazó Geotaurus és a MOL Magyar Állam Szervei adatállományok.

Betöltött rekordok száma:

- Személyek: 41496 (OSZK AMICUS)
- Testületek: 8563 (OSZK AMICUS és MÁSZ)
- Földrajzi fogalmak: 70732 (OSZK Geotaurus)

XIV. VEZETÉS, ÜGYVITEL, KÉPZÉS, TOVÁBBKÉPZÉS

A munkarend által megkívánt gyakorisággal megtartottuk a különböző szintű vezetői értekezleteket (főigazgatói 11 db, főosztályvezetői 6 db), osztályértekezleteket. Sor került az összmunkatársi értekezletekre is (2 alkalom)

Biztosítottuk a Levéltári Kollégium működését, amelynek titkári feladatait 2012 folyamán Puskás-Paulik Ágnes látta el. Dr. Lakos János vezető szakfelügyelőként, Katona Klára és Csízi István szakfelügyelőként működtek.

Elkészítettük és közreadtuk a levéltárak éves statisztikai adatszolgáltatását és a közlevéltárak éves gyarapodási jegyzékét, vezettük a levéltárak központi nyilvántartását.

A központi postázó a feladatait folyamatosan ellátta.

Az intézményi belső műhely (könyvkötészet) biztosították a levéltári anyag rendezéséhez szükséges borítók elkészítését, az iktató- és mutatókönyvek kötését.

A MOL (MNL OL) éves ügyiratforgalma 7914 db volt, ami az előző évekhez képest emelkedést mutat. (2011:6207; 2010:5835; 2009:5968; 2008:6328; 2007:6431; 2006:6783; 2005:7389). Az ügyiratok száma az október 1-jét követő integráció után jelentős növekedést mutatott.

Egyetemi doktori képzésben már nem vesz részt munkatárs. 4 fő doktori disszertációját sikerrel megvédte, 2 fő doktori disszertációja elkészült, védésükre 2013-ben várhatóan sor kerül, 8 fő még írja doktori munkáját, továbbá munkajogi szakjogász képzésben vesz részt 1 fő. Informatikus könyvtáros képzésben 1 fő, egyetemi vagy más felsőfokú restaurátorképzésben 3 fő fejezte be tanulmányait, 3 fő levéltári kezelői, 1 fő segédlevéltárosi képesítést szerzett az intézmény által szervezett irattáros/iratkezelő, illetve segédlevéltáros tanfolyamon.

Klebensberg Kuno tudományos ösztöndíjjal 2 kollégánk végzett kutatásokat (Bécs, London).

A Múzeumok és Látogatók Alapítvány, valamint a Tempus Közalapítvány által szervezett továbbképzésben 1 fő vett részt.

Több kollégánk magánúton, önszorgalomból tanul idegen nyelvet, fejleszti meglévő nyelvtudását.

Budapest, 2013. január 18.

Dr. Mikó Zsuzsanna
főigazgató